

Snopič 60-61.

Cena 60 kr.

Slovanska
knjivna.

Славянская
Библиотека.

Slovanska knjižnica.

Urejuje in izdaja A. Gabršček.

POEZIJE.

Zložil

ZAMEJSKI.

Trinajst Sonetov

V GORICI.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

V Gorici, 15.

maja 1897.

Kdo pije
Kathreiner-
Hneippovo sladno kavo?

Kam želi najbolj?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa obenem noče pogrešati prijetnega kavnega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehsajo na živcih ali v želodcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v ti-očeri slučajih kot najboljša, najzdravjša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki jo tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi.

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vendar uživati okusno in zdravo kavo naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo po okusu vsakomu.

Prošnja: Kdor noče biti gojtan in oškodovan naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani naslikanega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena **Kathreiner** niso pristni.

Snopič 60-61

V Gorici, 15. maja 1897.

Cena 36 kr.

Cena naročnikom celoletno

1 gld. 80 kr.,

ali snopičem za naročnike 15 kr., nenaročnike 18 kr.

„SLOVANSKA KNJIŽNICA“

Slovanská knihovna. — Славянская Библиотека.

Urejuje in izdaja

ANDREJ GABRŠČEK.

Izhaja vsaki 15. dan v mesecu.

V GORICI.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

1897.

45973

POEZIJE

Zložil

ZAMEJSKI.

V GORICI.

Tiskala in založila »Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

1897.

Wz 030002279

Kazalo.

	Stran
• Jeleni Črnogorki, kneginji neapeljski	1
• Moje pesmi	7
• Razpršeno listje	8
• Ob stari listini	39
• Uzornemu Slovincu	41
• Slovincem	46
• Domorodkinji	49
• Umrlemu otroku	53
• Prijatelju	55
• Iz življenja	56
• Kaj nek bode	59
• Toga	62
• Moja cvetica	64
• Konvulziven trenotek	65
• Obup	67
• Vera	68
• Premišljevanje o smrti	70
• Majeve noč	72
• Nočni občutki	74
• Zopet toga	75
• Spomin	77
• Vesel	78
• Spomin na Miramar	81
• Quousque tandem	84
• Farizej	86
• Nesloga	87
• Slovanski dan	95
• Oglej	99
• Pad Ogleja	109
• Črna pika	125
• Zimski večer	127

Paerije.

Jeleni Črnogorki

kneginji neapeljski.

Kneginja! človek je kot list v jeseni,
Ki veter ga ledeni
Zanese koderkoli.
Nekter, rodeč se, v trnje koj zagazi
In, boli al ne boli,
Po njem vse dneve krvaveč se plazi
Ni srebro, ni zlató, ni mehka svila
Ne bode ga branila,
Komur na dan pôroda
Ušteta bila kriva je usoda.
A tebi pa u zibelko je malo
Življenja solnce lepo zasijalo.
Iz neba je kot zlati sen priplula
Nad mehke ti blazine rojenica,
Z veselim cvetjem zibelko obsula
In božala ti lica,

Skrivnostno nekaj šepnila ti v uho,
 In zopet se zgubila v noč je gluho.
 Prišel je slavni dan! Prerokba tajna
 Skazala se je sijajna.
 Od Črnegore sivega pogorja
 Čez sinji zrak, sem daleč preko morja
 Čez italske ravnine —
 Zdaj zvezda tvoja seva — in planine
 Kot svitlo solnee rano.
 Nebrojnih glasov zbor grmeč te slávi,
 In glava se pri glavi
 Poklanja ti udano.
 Nevesto knežjo te slavi množica, —
 A ti kedaj ji blaga boš kraljica.
 Slavjanka, Bog s teboj! Če v dnevih šumnih
 Opojnega veselja
 Združiti svoj glas v besedah veleumnih
 S temó poetov ni mi bila želja —
 Pa zdaj ponižno, belo,
 V slavjanskem vrtu vzevelo,
 Pred noge na stezico
 Glej, naša dika! mečem ti cvetico.
 Ne plaši se, kneginja,
 Srčnost naj ti ne zginja,
 Če po veselja burnih dnevih trezno
 Italije, zdaj tvoje,
 Gorjé premišljaš in usodo ježno
 In nje obupne boje!
 Zavita v mrak ječí potrta, gladna;

Preteč, grozeč grmé nad njo nebesa,
Da v kórenu se stresa
Osámljena in jadna.
Težki nad njo razgrinjajo se dnovi,
Ker z Bogom njeni se boré sinovi.
V črnò peklensko zvezo
So roke si podali,
Napeli vso so jezo:
Zatrímo ga in vničimo! so djali.
A večni Bog igrá se ž njimi z neba!
In glej, Italja ruši se, koleba:
Etíjop črni jej sinove kolje
Dalèč od doma, koder glupo roma!
Pri sósedih ni bolje:
Nad Italjane ljud srdit se meče
In goni kot zverino
Te žrtve krive sreče,
Ki letajo za kruhom u tujino.
A pa domá? Oh, Bog neskončno mili!
Potrt in gol vzdihuje, stoka, cvili,
Na cesti pada samega ti glada,
Brez upanja, brez dela
Nešteti rod. Trgovstvo, obrtnija
Povsod pod težko bütaro se zvija.
Vse ruši se, propada. A dežela
Že sama več ne vé, kam bi se dela.
Nesramni in brezvestni jej prvaki
(Ah, taki so nam, taki!)
Iz bornega predala

Kradó jej, kar z žuljávimi rokami,
S krvavimi solzami
Je komaj za potrebo skupaj zbrala;
In le za čudo bedna mučenica,
Preganjana pravica,
Potiska nam čez trhla ječe vrata
Od tisočerih jednega vsaj tata!
V posmeh kreposti, vera so in vzori,
V posmeh je luč in kdor se za njo bōri.
U temi zoper red se tajno kuje,
Nepravda za nepravdo tam se snuje.
Trguje se službami in odlike
Prodajajo se male in velike
In samo domovino
Nam spravljajo v nesramno trgovino!
Vse podlost gnjila, tema vse in zmota!
Italija, Italija! sirota
Brez slave in brez časti,
Kakó globoko morala si pasti! ...
Li vstala bo? Ni li še polna mera?
Kneginja zala, pomni me: bo vstala!
Nevolja silna v prsih vrè, se kuha,
Kot lava grozna, ki vulkan jo bruha;
Če bukne, vse potré, požgé, preplavi.
A upa v silo zdrav mi um ne stavi.
Oh, naša stvar je bolja,
Negó besnečih sil nevolja.
Vodnik nezmotni, dobrotljiv nam oče,
Zasmehovan, obrekovan nemilo,

Čuj, blagodušno vernikov število
Povablja, prosi vroče,
Da vsi na bran bi domovini tožni
Postavili se složni.
Na blag poziv pošteno in veselo
Temà junakov že vrví na delo.
Vzdiguje trezen se upor, in zdrava
Zavest postavlja zlemu se naproti;
Odločna vojska, vojska se krvava
Napoveduje zmoti.
U gostem mraku živo že se svita,
Očakov vera vzbuja se čestita.
A trese v temi zbegana se četa,
Ki leta že in leta
Ah, domovini sveto kri izpiva,
In Boga samega na boj izziva!
In zdaj si prišla ti, Slavjanka vzorna!
Z veselo nado te, knegínja mila,
Pozdravlja moja Vila.
Oh, dobro došla nova moč nevmorna,
Značaj jeklen, krasnih vrlin množina,
S katerimi duhá in srce zlato
Obdala ti bogato
Je kršna domovina!
Knegínja blaga! prihod tvoj brez traga
Nikar naj ne ostane.
Kreposti tvoje dobro so nam znane:
Izgled nam svitel bo sijál odzgora.
Na delo preporodno,

Kdor spal je do sedaj, za teboj mora,
Da skoraj že prokletstvo nam usodno,
Ki toljko let visi nam nad glavami,
Se razprši pred nami.
Ti sipaj novo luč v sredino teme,
Ti sejaj novo seme,
Oh, seme dobre volje,
U src poštenih rodovitno polje.
Razvij zastavo nam mirú in sprave,
Pospeši težnje prave,
Da skoraj nam na nebu zatrepeče
Vstajenja zora, dan rešenja, sreče!

Moje pesmi.

Na tujem nas osamljena je Vila
Šepetom tajnim tiho navdihnila.
Kakòr čez noč, oh, temne nevesele
V puštinji žalostni smo se spočele.
Samote duh obsipal ni s sijajem,
Z ledenim nas je davil ogrljajem.
Da zvezde nam svetlejše so žarele,
Krepkeje, veseleje pač bi pele.
Tó pomni, brate, krivo nas ne sodi!
Prav motri, úmi nas in zdrav nam bodi!

Razpršeno listje.

Peva in prepeva
Moja skromna Vila,
Nad valovjem jeznim
Razteguje krila.

In pod njo se péni
In šumi valovje
Ter srdito bije
Ob goló skalovje.

Brzo, Vila, brzo,
K jasni mí višini!
Kruta smrt prebiva
V šumni globočini!

Peva in prepeva
Moja skromna Vila,

Više mi in više
Povzdiguje krila...

A z nebá jo zdajci
Smrtonosna strela
V srčece nedolžno
Kruto je zadela!

Pada, pada brzo
Z visočine jasne
In nemilo plusne
Med valove glasne.

Glej, boreče v valih
Vidi se iz žrela
Zdaj ročica drobna,
Zdaj nožica bela!

Kdo pomagaj nama,
Ljubezniva moja?
Kdo li reši naju
Smrtnega pač boja?

Zadnja žalostinka,
Milo ti zazvôni,
Pôtlej pesem nama
V globočini vtôni!...

Krog in krog me gosta,
Pusta tma obdava;
Sam sem, vse okoli
Nema le puščava!

Kje si, zvezda jasna,
Kje si, zvezda mila,
Koja si na poti
Vedno mi svetila?

Proč je, proč; oh Bože,
Vse mi je propalo!
Pa zakaj mi srce
Živo je ostalo?

Za tebo v višavo
Spenjal sem se jasno;
To biló razkošno,
To biló je krasno!

A v najlepši sreči
Smrtonosno zrno
Z neba me podrlo
Je na zemljo črno.

V prahu zdaj se zvijam,
Strta so mi krila!
Zgubljen sem, oj zgubljen;
Z Bogom, moja mila!

Nad menój razteza
Se nebó široko,
Krog in krog pa morje
Temno in globoko.

Strašna burja piše,
Val se z valom bije,
A rešilne luke
Vendar le še ni je!

Z Bogom, čolnič, z Bogom!
Nada je propala;
Sam Bog znade, koja
Te razbije skala.

Tenka, suha, stara,
Kakor snežek bela
Že naprot si meni
Mrzla smrt letela.

Šum perut sem tvojih,
Tvoj sem dih že čutil,
Ter že blizu konec
Muk sem težkih slutil.

Ali ko sem roci
Hrepeneč ti stegnil,
S táboj je, nevsmilna,
Zadnji up mi zbegnil!

✓ Veter je zapihal,
Drevje zašumelo,
Suho rmêno listje
Daleč odletelo.

Toga mi globoka
Dušo je pretresla,
Nadeje in sanje
Daleč vse odnesla.

Gôla zdaj je duša,
Prazno srce moje,
Kakor drev, ki pustil
Vetru listje svoje.

✓ Vse je odletelo,
Ko čez morje ptica;
Vse minulo, kakor
Jutranja meglica.

Vse okolo mêne,
Vse puščava širna,
Kamor se obrne
Duša mi nemirna.

Žalostna le pesem
Milo mi šepeče
In hladi in teši
Srce krvaveče!

Črna noč po duši
Krila je razpela,
Zima ledonosna
V njo mi je zavela.

Mrzli prt obupa
Mrtvo srce krije,
Nánje z néba mesec
Mrzle žarke lije.

In nad njim se ziblje
Sôva sivoóka
Ter mrtvaško pesen
Neprestano stóka.

*

Noč se že razganja,
Lehko vetrič veje,
A na vzhodu svetlem
Novi dan se smeje.

Vse se vzbuja, giblje,
Vse živó, veselo
Po počitku nočnem
Vrača se na delo.

Idi idi, delaj
Ves vesel življenja!
Meni strto srce
Skoraj biti jenja!

*

Meni strto srce
Skoraj biti jenja;
Konec bo veselja,
Konec i trpljenja.

Mala me peščica
K grobu bo spremljala,
A jedina mati
Za menoj jokala.

Oh, ne plakaj, mati,
Po zgubljenem sinu,
Saj gomila hladna
Naju spet zjedini!

Kam se, kam drvite,
Vzburjeni narôdi!
Ta vas pot prekleta
V temno brezno vodi.

Brat daj roko bratu,
Sosed pa sosеду;
Delajte vzajemno,
A po starem redu.

Vse zaman, ah, Bože!
Moj je glas v puščavi,

Zemlja pa domovje
Temi in zmešnjavi!

•

Nébo potemnelo,
Zemlja bo se stresla,
In nevihta silna
Vse v nered raznesla.

Padali prestoli,
Cerkva se rušila,
A v potocih bó se
Krv človeška lila.

Ko vse to na zemlji
Bode se gajalo,
Meni pa se v grobu
Mirno bo sanjalo!

•

Oče ti nebeški
Dobri, milostljivi,
Oče stvari vsaki,
Živi in neživi!

Ti, ki si postavil
V solzno nas dolino
Potujoče v srečno
Daljno domovino,

O smiluj se vendar
Rev vpíjočih k tebi,
Daj jim brzo večni
Vživat mir na nebi!

Z Bogom gora, z Bogom
Lepe cvetne trate,
Ki spomine v srcu
Vzbujate mi zlate!

Z Bogom šume, z Bogom
Njih krilati gosti,
Priče moje tuge
In mojè radosti!

Grenka pač otožnost
Sree mi navdaja,
Ko se tu poslavljam
Od očine raja!

Daleč moram, daleč
Kakor ptič jeseni,
Ko čez morje žene
Sever ga ledeni.

Sam, neznan od doma
Moram tjá v tujino,

Mala šibka ladja
Na morjá ravnino.

Vgodni vsaj razpnite
Jadra mi, vetrovi,
Spremljajte na poti
Blagi me duhovi!

*

Sam ne vem, kam vodi
Tajno me povelje;
Ni mi v glavi smotra,
Ni mi v srci želje.

Plovi, kóder moreš,
Ladjica ti moja!
Plovi brez namena,
Plovi brez pokoja!

Nekdo je nad nami
Ki nam pota meri;
Plovi torej, čolnič!
Plovi v tej mi veri!

*

Kvišku z mano, kvišku,
V zvezdnate višine!
Zemlja pogrezuje
V temne se globine.

V silnosilni dalji
Kakor drobna pika
Zemlja izgubljena
Bledo se svetlika.

Pod meno, nad mano
Svetov je brez broja;
Tiho vsak od vekov
Hodi pota svoja.

Više, Vila, više
V visočine jasne!
Novi roj nam sije,
Stari spodi gasne.

Kje nam zdaj, in káj je
Zemlja neizmérna?
Kaj nje človek slavni,
Dela mu prešerna?

Kaj so vzori, misli
Visokoleteče?
Kaj vprašanja resna,
Kaj skrbi moreče?

Zbegano v višinah
Klaverno človeče
Zopet sem ubožec
Brez mirú in sreče.

Oh, to veličanstvo,
Prostor ta brezmejni,
Svetli ti svetovi
Skrivni, čarodejni,

Ta tihota večna
In ta svit studeni!
Groza me obdaja:
Tu ni dobro meni!

*

Kje si zemlja rodna,
Zemlja bedna, mala,
Ki jo milost božja
Meni v last je dala?

Plašen in brezupen
Vračam se ti v krilo;
Da sem te ostavil,
To ni dobro bilo.

Kakeršna si koli,
Moja si brez kraja,
Dokler se s telesom
Duša moja spaja.

*

Tebe jaz ne črtim,
Zemlja slikovita;
Čudesna si, krasna,
Slavna, ponosita.

Kdo šumeča morja,
Divje krasne gore,
Jezera in reke
Prehvaliti more?

Kdo večere divne,
Dneve zlatorosne,
Kdo tišine mirne,
Vihre gromonosne?

Tebe pač ne črtim,
Lepa mi narava!
Kadar vré mi srce
In gorí mi glava,

Iz človeške družbe,
Družbe mi dosadne,
Čestokrat zatekam
V gaje se ti hladne.

Takrat mir, tolažba
V srce mi zaveje;
Lice se razjasni,
Duša se zasmije.

Vse šumí nad mano;
Skrivno šepetanje
Rahlo me zaziblje
V čudalepe sanje.

Zopet duh v sanjave
Plove mi višine.
In v razkošji ondu
Joka, molí, gíne.

Krog in krog nebeške
Takrat slušam glase;
Slušam, tiho slušam,
In pozabim náse.

Glej, nebó temneje,
Solnce se mi skriva;
Oj ne pusti mène,
Duša ljubezniva!

Oj, ta šum nad glávo,
To vršenje čudno!
Oh, kakó mi v prsih
Stíska srce trudno!

Silni strah mi z grozo
Vse kostí pretresa!
Kaj vse to pomeni,
Milostna nebesa?!

Kot po temnem nebu
Žvižgajoča strela,

Kruta smrt pri meni
Mimo je letela.

Dve cvetóči cvetki
Potom pokosila,
Dva mi bridka meča
V srce zasadila!

Kot metuljček nežni
Z iglo zaboděni,
Vztrepetava v prsih
Bólno srce mēni!

*

Dan za dnevom pada
Jesen togepolna!
Žgè srcé mi rana,
Duša mi je bolna!

Dol in gôro s snegom
Zima bo zavila;
Vendar nam za zimo
Pride pomlad mila.

Ti srcé potrto,
Ali tudi tebi?
To ti zna le Oni
Ki caruje v nebi!

Pozno sicer, pozno,
Vendar si dospela,
Dol in grič oblekla
S cvetjem prevesela.

Vse se živo giblje,
Vse radóstno peva;
Vso naravo novi,
Svežji duh preveva.

Samo v duši moji
Mrzla smrt kraljuje,
In v ledenem srci
Zimska burja rjuje!

*

Aj, ječé se zvija,
Poka hrast na gôri,
Ko borí z nevihto
V silnem se razpôri.

Mine i nevihta,
Nebo se razjásni;
Izza temnih lesov
Mesec vstaja krasni.

Mesec vstaja, žarke
Svoje krog razliva:
Hrast, oj, hrast na gôri
Strt na tleh počiva!...

*

Vse peklenske sile
V me so se zagnale,
Zadnje so močf mi
Strle, pokončale.

Evo, vse je prešlo,
V pôkoj vse zavito,
Ko mi v burnih prsih
Srce je ubito!

Aj, usoda kruta!
S čím se boš igrala,
Ker igračo svojo
Zdaj si pokončala?

Tu sedim pri slapu
Nem, gledaje v žrélo,
Kamor je že vode
Toliko zgrmélo.

In grenkí mi čuti
V prsih se rodijo,
In očí mi sòlze
Gôrke orosijo.

Oh, ti slap grmečí!
Niso vódi tvoji

Slični brezkoristni,
Prazni dnevi moji?

•

Strt, pobit, nemiren
Iščem si pokoja,
In med tihe grobe
Pot me vodi moja.

Čuj! ciprese temne
Nad menoj šumijo.
So li mar to vzdih
Mrtvih, ki tu spijo?

Tiho, rajski! srečni
Ki vam je zakrila
Trudno truplo ozka
Tajnostna gomila!

•

Vprt na grobni kamen
Nagnem trudno glavo,
Čez obraz solzice
Kapajo mi v travo.

V misli se zatapljam
Čudne, v čudne želje:
Toga me prešinja,
Toga in — veselje!

Oh, kakó vse mirno
Tu je med grobovi!
Naj med njimi žijem
Milostni bogovi!

*

List za listom z drevja
Suh pod zimo pada,
Vendar novo listje
Vesna dá mu mlada.

Tudi srce moje,
Zimoi pomorjêno,
Zopet je na pomlad
Živo, prerojêno.

Listja pa in cvetja
V njem cvetè množina,
A na vsakem čitam:
Bog in domovina!

*

Bog in domovina!
Evo prave vere;
Vsi se jej udajmo
Iskreno brez mere.

Bog in domovina!
Evo luči prave
V tej dolini solzni
Teme in zmešnjave!

Kadar dan napoči,
Dômu krí rudéčo,
Večnemu pa Bogu
Dušo dam goréčo.

*

Duša mi trepeče,
Srce poskakuje,
Ko na vzhod oziram
Se iz zemlje tuje.

Tam, oh tam so bratje
Tam so sestre mile,
Ki so me iz spanja
Dolzega vzbudile.

K vam na krilih vetra,
Bratje ljubeznívi,
Iz dna gorke duše
Kličem: Bog vas živi!

*

Tam za daljno gôro
Solnčna luč umira,
Noč pa temna krila
Na okrog prostira.

Nem stojim, oči mi
Solzorosne zrêjo,
Ko ti zlati žarki
Na z a p a d u mrêjo.

Saj také umira
Moj nesrečni národ,
In také pojavlja
Tuj za njim se zárod!

*

Narod moj umira,
Padel je na poti,
Aj, pobit popotník,
Zapuščen v samoti!

Tožno nad njim plaka
Vila čuvaríca;
Smrtni pot otira
Z bledega mu lica.

Vzdiše, zôve, čaka
V bolečine síli,
Ne bi li mu došel
Samarijec míli...

*

Evo tam na vzhodu
Črte belordeče:
Med košatim drevjem
Zôra mi trepeče.

Zrak se čisti, z gore
Tiho vétrec veje;
Zemlja se in nebo
Ljubeznivo smeje.

Srce se mi širi,
Jasni se mi lice
In po njem vesele
Tečejo solzice.

*

Tamkaj na zapadu
Žar večerne zôre
Davno že izginil
Je za temne gôre.

Žalostno priroda
Trudna zadremala,
A na njo iz neba
Noč je črna pala.

Strah, nemir in toga
Dušo mi navdaja,
Krči se mi sree,
Sape dih zastaja!

*

Z Bogom, bratje, z Bogom,
Sestre dragomile;
Najmilejše zvezde
Z neba vam svetile!

Ko po tujem mestu
Tujec sam bom taval,
K vam moj duh k uzhodu
Hrepeneč bo plaval.

Z Bogom, bratje, z Bogom
Séstrice ljubljène!
Tudi vi iz dalje
Spomnite se mène!

Oj ti srce moje
Mrtvo in ledeno,
Kakor da iz matke
Zime si rojeno!

Vzdrami se! zapôdi
Vse skrbí moreče!
Vzdrami se in trdno
Se okléni sreče!

Pij, da Bog te vidi!
Pij iz polne čaše:
To je čudodelno
Tolažilo naše!...

Vino, novo vino,
Bodi meni zdravo!
Tebi naj zapojem,
Kakor gré ti, slavo.

Preljubó iz čaše
Smeješ se šumeče,

Dar ti najmodrejši
Hudomušne sreče!

V prsih meni srce
Vzbujati se jame;
Kaj li, če naposled
Vino me prevzame?

*

Z vinom, brate, reši
Vsako se vprašanje;
Ono raztolmači
Najnovejše sanje.

Če za jedno druga
Pije se zdravica,
Vse takój je srečno,
Draga mi dušica!

Kaj li še! Napij mu,
In takoj brez kesa
Širom sveti Peter
Ti odpré nebesa!

*

In če stoka v stiskah
Domovina mala
Pred deročo silo
Tujega navala,

Nič skrbij! ih, kaj še! —
Slavnost, zbor, beseda:
Pri banketu skupnem
Poln bokal, sevéda!

Srečna domovina!
Vinsko navdušenje
Skoraj ti prinese
Brambo in rešenje!

*

Vino, rujno vino,
Zlati dar iz néba,
Nikdar ni te bilo
Kakor zdaj nam treba!

Kvišku, polne čaše,
Kvišku, bratje mili!
Zdaj na zdravje bomo...
Že vem komu pili!

Ej, na noge složno!
Vsi pogledjte náme:
Pst!... ne sme se! Kali?
Eh, naj vrag ga vzame!

*

Ej, ti vince zláto,
Méni bilo zdravo!
Ali morebiti
Res mi lézeš v glavo?

Dejte, bratci! dôkler
Zdrava je glavica,
Zadnja se oglási
Pametna zdravica!

Živeli, Slovenci,
Na vse večne čase!
Vedno se in pridno
Trgajte za lase!...

Vsega so prevzeli
Čuti me opojni;
Iz dna duše moje
Dviga duh se bojni.

Zemlja, zvezde, nebo,
Smrt je in življenje
Pred menoj zmešalo
V čudno se vrtenje.

A moj duh zmagalno
Čez vse to mi plava,
In povsod ga spremlja
Moč, sijáj in slava.

*

Ej, pozor! pogledjte:
Človek, to se pravi!

Glavo priklonite
Kralju vsej naravi!

Na ognjenem vozu
Kakor blisk prehaja
Od nebes do pékla,
Od peklà do raja,

Nemo vse vesoljstvo
Se pred njim poklanja,
Vse njegovo slavo
Peva in oznanja.

*

Vznesom lehkokrili
Prosto in sanjavo
Čez in čez preletam
Zvezdnato višavo.

Kdo naj potom mojim,
Kdo naj stavi meje?
Tako duh svobodni
Vpraša se in smeje...

Pa kaj to?... Grmeče
Nekdo vpije: Stoj mi!
Groza na me pada;
Kaj nek bode? joj mi!

*

Od petâ do glave
Čuden mraz me stresa;
Srce mi zastaja,
Gasnejo očesa.

Praznost mi brezkončna
Pod nogami zêva,
Dih leden krog mene
Gluhi mrak preveva.

Nekaj u globine
Vleče me brezdanje;
Bože, oh, odpodi
Grôzne te mi sanje!

*

Aj poraz, aj beda!
Kje sem? kaj je z mano?
Vse je črno, tajno,
Vse mi je neznano!

Kamen, silen kamen
Prsi, oh, teži mi,
Srca kos za kosom
Mrzel nož drobí mi!

Mrak me neprodírní
V črni plašč zavija;
Oh, ne zapustí me,
Blažena Marija!

*

Vse okróg je mrtvo,
Grobna vse tišina,
Mrzla, něma, gluha,
Dušemorna tmína!

Stvarce izgubljeno,
Bedno revče, kjé si?
Kje je tvoja slava,
Kje so tvoji vznesi?

Iz globin brezdanjih
Slišim, Bog te silni;
Oh, ne tepi dalje,
Nehaj, Bože vsmilni!

•

Noge se šibijo,
Stresa me vročica;
Kodi, kod mi bredeš,
Zmedena glavica?

Neizmerno polje
Pred menoj se steza;
Čez in čez razsaja
Vsemogočna jeza.

Vse kadi se, meša,
Vse ječé se stišče.
Rdeča krv poplavlja
Zmedeno bojišče.

•

Gost mi dim preprega
Vzburjeno višavo;
Dež ognjen se lije
Na groznó planjavo.

Vse čverčec se zvija,
Plam povsodi miga;
Vmes pa duh za duhom
V plamu teka, šviga.

Zibljejo se gore,
Zemlja se koleba;
Jok in stok obupen
Dviga se do neba!

Zopet noč krog mene;
Vse molčí, miruje:
Mesec medlo sije,
Sova se huduje.

Po ravnini mrtvi
Zrem pri krsti krsto,
In mrličev bledih
Brezštevیلno vrsto;

In u temnem mraku
Tenkih senc brez broja
Prhutá in stoka
Iskajoč pokoja.

Strah mi srce stiska,
Drgetá mi duša
In iz sanj mrtvaških
Vzdrámiti se skuša.

Pada mi na glavo
Roka čudo težka;
Groza me prešinja,
Groza nadčloveška.

Sèn jeklén očesa
Slepa mi meglene.
Bože, Bože!... vmíram?...
Ah, smilúj se mene!

Ob stari listini.*)

Mojè svetilka moja, ker pozno še bedím;
Zamišljen pri listini iz davnih lét sloním.
Jednakomerno ura na steni se glasí,
Okrog v globokem miru vse spava, vse molčí.
Pošilja mesec v sobo srebrni svetli žar;
Jednajst že ura bije, a kaj mí nje udar?
Kakó čarobno-milo skrivnosten polumrak
Obstira me! Prečuden se zdi mí lunin trak!
Kaj giblje se, kaj zbira? Kaj ta nejasna zmés?
I v mesečini blédi kaj ta pomenja plés?
Za senco senca živa sèm gnete se vrtèč;
Obstane ura; tihi dom gledam svoj strmèč.

*) To listino iz XII. stol. sem dobil v mestni videnski knjižnici. Navedenih je v nji mnogo prekrasnih, pristno slovenskih osebnih imen. Iz nje se lahko vidi, kako so prišli daleč v sredino furlanske planjave nekdanji Slovenci, od katerih pa zdaj ne ostaja drugega sledú, nego bolj ali manj zamotana slovenska imena nekaterih vasij in rek.
(Op. pisat.)

"Očaki sivolasi pred mano se vrté,
 Onaki dolgobradi in déklice brdké;
 Mladine živobujne naspè se zbor cvetán
 In babie se in mater in dece broj glasán.
 Šepet in gôvor, smehi in petja glas krepák
 O pozni uri vdarja skoz tihi nočni zrák.
 A kdo vesele družbe prijazni roj si, kdó?
 Kaj res moj dragi jezik mi bije na uhó?
 Oh, vem! iz starodavnih vi vstali ste grobov
 In sem se potrudili ogledat svet si nov.
 Nov svet, oh, beda naša, nekdanji slavski raj,
 Od tujega navala preplavljen od nekdej!
 Oh, kje so vaša sêla, kje sled je vaših koč?
 In kje nekdanja slava, kje moč je od nekóč?
 Kaj vmičeš se mi, družba? Pri meni tu postoj!
 Živite, dedje naši! oh, živi, narod moj!...
 Zamán! — z blestečim žarom izginjajo moléé;
 Zastonj za njimi širim povzdignjene roké!
 Zamán! Odšli!... in mesec se skril je v gost zavój.
 Polnoč mi ura bije, spet krog globòk pokòj!

Ůzornemu Slovencu.

In videl te u divnem je uzhitu
Moj duh, in klanjal se do tál ti, hrabri,
Nevstrašni sin Slovenje prerojene !
Kolkokrat z navdúšenjem gorečim,
Slovenske ti branitelj pravde svete,
Potòk grmečih besedij te slišim
Razlívati čez glave vragom našim !
Kakor nevihta divja v te zaganja
Nasprotujočih sil se slepa jeza ;
A ti previdno čolnek svoj obračáš
Po šumnem morji, dočim zvezda svitla
Izmed oblakov, domoljubje sveto,
Z nebeško lučjo seva ti na poti.
Oj, blagi plam, in plemenito čustvo,
Ki iz nižav sebičnosti, podlòsti,
V višave jasne povzdiguješ srca,
I s črkami blestečimi v nesmrtno
Življenja knjigo pišeš nam imena

Prvakov slavnih, domovini svoji
 Na sveti žrtvenik visoki um,
 Kri vročo, neoskrúnjeno življenje
 Z navdúšenjem kipečim žrtvujočih!
 Sè sveto grozo pozni vnuk jih motri;
 Zamaknjen v kolo se vrtečih časov,
 Presunjen zrè kakó slovečih dedov
 Nesmrtné duše ponosite, svitle,
 Kot jasne zvezde v visočinah nebni,
 Plujoče i blesteče se u mraku,
 Potujejo od veka v vek pred nami.
 Vali srdito vekov se valovje
 Po širni zemlji, dela rok človeških
 Podira in preplavlja; slavna mesta
 Pozábljena ležé v rušinah prašnih;
 Rušé se stebri, pokajo zidovi,
 Razpádajo gradov vtrjéni stolpi:
 Ljudij brez broja dan in noč u tmine
 Pogreza se, in kdo se jih spominja?
 A slavnih mož duhovi lehkokrili
 Ponášajo se z zmagonosnim vzletom,
 Plujoč u svitu neminljive slave,
 Nad tolikim razpadom in kaósom.
 In kdo, in kdo sèšteti pač njih more,
 Ki vsak so vek proslávili, in lice
 Osvétili povsod so širnej zemlji?
 Zaman, mogočna mati Slava, tvoje
 Tvoj zvesti sin nabrojiti bi skušal.
 Najbližji evo, naš Vodnik preslavni,

Buditelj vseh buditeljev slovenskih,
 Iz kipa svojga tam na sredi bele
 Ljubljane naše vedno nas ogreva.
 Ko tiha noč na trudno zemljo pada,
 In blede mesec z jasnega obzorja
 Povprečne žarke na ponosno glavo,
 Na dolgi siplje mu talár, takrát
 Skrivnostno, kakor šum se kril plujočih
 Vršenje sliši na okrog, in sliši
 Šepet se tih in pogovôri tajni,
 Kakor bodočih dni prerokbe zlate,
 In kot grozeča silna kletev vragom
 U črno lice. Groza zobotresna
 Tedaj presune podlo kukavico,
 Odpadnika, ki svoj izdal je narod,
 Če tod se v mraku tihotapno plazi.
 A ne boji se, ne, Slovenec pristni,
 Duhove tu sluteč prvakov naših,
 Ki trudne v grob so položili glave,
 In tu k Vodníku shajajo se v zbor.
 Sladkó doneče sliši melodíje,
 In šum beséd spodbujajočih sliši;
 Iskrí se živo zrak, in kip poetov.
 V vznesenji silnem stresa se, oživlja.
 A ti, probujen vnuk, strmiš in motriš;
 Vzkipí ti duša, srce živo bije,
 Po žilah kreplkih ti spreleta ogenj;
 Do tal globoko jim priklanjaš glavo
 Ter odušévljen slavo njim zapoješ,

Ki drámijo iz trdnega nas spanja!
Da! dramijo! Čez plan in goro glasna
Njih besedij se jeka nam odmeva;
Od kraja v kraj, od trga pa do trga,
Od vrát do vrát jim pestrokrili vetree
Raznaša glas. Naj ogluší, kdor uha
Zapíra njih besedam svetim; trnje
Bodeče ga zaspalega obrasi
In pusti mak po pustem licu klíj mu!
Naj gadje mu gomázijo ob nogah
Okamenelih; sôva naj izkljuje
Očí mu tope. Naj imé njegovo
Pozábí se, spomín naj se prekolne;
Sramote mrak mu sedi na gomilo!
Voščilo lepše tebe, in milejša
Usoda čaka u bodočih dnevih,
Ponosni sin Slovenje prerojene!
Device krasne splétale ti vence,
Krog glave lovor ti nesmrtni vile,
Na zlatih harpah pevale ti slavo.
Nosile do nebá imé ti bodo.
Oh, slišim! bliska se, grmí! ognjene
Ti švigajo ob glavi strele; burni
Srdíto v te zaganjajo se vali!
A srce v prsih tebi se ne trese,
V obupu se ne maja silni duh.
Čemû, čemû? Vse prazen hrup! Poglej!
Že v dalji mirno se obzorje smeje
In širi se in širi jasni svet.

Oblaki temnosivi, grom in strele
Sebój noseč, že bégajo pred njim,
I sedmobjna mavrica se kaže,
Spomin neviht minolih, znak mirú,
Milejših dnij prerokba zaželjena!

Slovencem

*(o priliki koncerta ženske podružnice sv. C. in M.
v Gorici, 15. decembra 1895.)*

Pozdravljam vas, oj narodna zaveza
Boriteljev, vas, male domovine
Nevstrašne hčerke in jeklene sine!
Kot vihra gromonosna
Nasprotujočih sil divjá vam jeza
Nad bistrimi glavami;
A trdna in ponosna
Po koncu vam stoji pri glavi glava.
Nevidna, vsemogôča moč, nad vami
Plujoč, vas brani, ker je pravda prava,
Je sveta pravda vaša.
Zaman nad vas se silni vrag uznaša!
Za šibke, za pravico
V pomoč steguje Bog svojò desnico;
Spričuje velikan naj Goljat davni
In mali vam pastirček David slavni.

Čemû, čemû vaš hrup in divja sila,
Oj severni in južni naši vragi?
Vsa vaša moč zdrobila
Se vendar bo ob mali,
Pa nepremični skali;
In rodoljublje nevkročeno, sveto,
S katerim vsako je srcé uneto,
Napósled vendar zmaga
Z nebeško pomočjó za vragom vraga.

Oh, daj, zasíjaj svit nam zore bajne,
Ustani, solnce zmage nam sijajne!
Prikaži skoraj žarko nam se lice
Pogázene pravice!
Ah, do nebés vesela
Čez plan in gore po Slovenji širni
Slovesna pesem gromko bo donela;
In lavorja in cvetja nedostane
Za vse ovenčat rodoljube vzorne,
Ki v dnevih borbe srečno dokončane
Duhá močí nevmorne
So domovini mili
Z oduševljénjem vročim posvetili!

A kaj iz vas, a kaj tedaj pa bode,
Nesrečne, podle, klete kukavíce,
Ve, ve, na pol dušíce,
Ki zapustivši brate,
In narodnost, in krilo majke Slave,

Zastavo svojo ste boječ izdali,
Iz taborja zbežáli,
Nepravdi ste vклонili grešne glave,
Ker v času béd in boja
Iskali ste sramotnega pokoja,
In pred ošabno vražjih tujcev silo
Vas svoje rodne majke sram je bilo ?

Od zore v mrak zasmeh, pomilovanje
Grenilo vam življenje bo vsakdanje.
Kot sramni vam pečat, ki ga pravica
Zločincem vžiga, stal vam bo na čelu,
Zaslužen si po delu,
Napis krvavo-svitel: Izdajíca!
Ter skrivno in očito
Zbrisávali in práskali srdito
Zaman dotlej ga boste,
Dokler v temine goste
Ne bo vas pogoltnila
Prokletstvom vam obsipana gomíla !

Domorodkinji.

K je bivaš zdaj, ti deva ljubezniva,
O koji rada duša moja sniva?
Kakó lepó pač tiste dni je bilo,
Ko glas je tvoj uhó mi željno pilo,
Ko so slovenski glasi sladkomili
Z milino svojo dušo mi pojili!
V očeh ti gorel sveti žar ljubavi,
Ko spev si pela vzvišen majki Slavi.
Veselje kratko! Spet me že usóda
Pehnila je od mojega naróda.
Po tuji zemlji, daleč spet od doma
Nesrečni pevec sam, neznan ti roma...
Obrazi tuji, jezik tuj, vse tuje!
Črtí me vse in vse me zaničuje;
Ne reče nihče mi besede zlate:
«Pri nas počíj se, semkaj sèdi, brate!...»

Pod večer, ko tam daleč na obzorji
Umira solnce mi v krvavem morji,
Umikam čestokrat se v kraj samotni
Izmed ljudi obupan in togoten.
Tedad mi v dušo pada bol neznosna,
A lica mi bledijo solzorosna....
Kakó sem sám! Kakó otožnost gloje
In dan in noč življenje temno moje!
Kakó moré skrbí me nevesele,
Kedar slovenske spomnim se dežele!
Živó te ljubim, draga domovina,
A čuj pritožbe vdanega ti sina.
V neslogi tam živijo bratje moji,
Kam spravijo prepíri jih in boji?
Zavist, sebičnost, med sebój mrzénje —
Dà, te kreposti sinov so Slovenje!
A bolj če širi se nesloga kleta,
Silneje vragov, glej, za četo četa
Valí čez naše krasne se poljane,
Da vse naposled tuja last postane!
In ti mi plakaš, domovina, mati!
In kdo naj, kdo tolažbe sladke dá ti?
Oh, kdo?... A vendar nismo še propali!
Glej, novi upi so se v srcu vžgali.
Poglej in čuj! ne vidiš v mraku poznem
Blestoče luči?... ni v šumenju groznem
To nov in blag odmev, in harmonija,
Ki sladko in milobno se razlija?

Oj zveste hčerke naše majke Slave!
Ve, ve iz spanja dvigate mi glave.
Vzbudite se, vzbudite, deve krasne!
Iztrgajte iz sna očesa jasne!
Poživi Bog vas, deve milooke,
V zavezo sveto si podajte roke.
Vzdignite se na domobransko delo,
Ve, gibkih golobic pestró krdelo!
Naprej srčnó, navdušeno stopite,
Oznanjevalke nam miru bodite;
Po domovini dragi križem spejte,
Ljubezni, sloge sveto seme sejte,
Zastava vse naj skup združí edina—
Edinim geslom »Bog in domovina!«
Oh, naj bi nam nebeške zvezde mile
Vsaj enkrat z neba lepo zasvetile!
Vsaj enkrat naj otrla bi solzice
In tožno naj razjásnila bi lice,
In naj ponosna sred sinóv bi stala
Slovenja mat', in mirno kraljevala!
So to li morda prazne zlate sanje?
Sme li srcé mi verovati vanje?
Oh, dà! Ti domorodka ljubezniva,
O koji rada duša moja sniva,
Ti živ si up v dnu srca mi prižgala,
S pogumom novim dušo mi navdala!
Uzorov svetih srce vse kipí ti,
V zanosu duša mláda se smejí ti.

Ljubezni domovinske plameneče
Preživi žar okrog ti iskre meče ...
Nebroj na doma srečo tebi sličnih
Bog daj nam dev in žen krepóstnih, dičnih!
Samó tedáj na nebu domovine
Nam zlata zora dnij krasnejših sine.

Ŭmrlemu otroku.

Četnica razvija se kraj potoka,
Ljubeče napaja jo bistri val;
A nežna približa se jej roka,
Odnese jo skrbno z rosnih tal.

Takó pač, dete, jednako roži,
Odneseš te angelj na drug je svet;
Po tebi srce zdaj materi toži,
S teboj izgubivši najdražji cvet!

V nebó med angeljce božje krilate
Povzdignil se angelj je s teboj,
Ponesel te je nad zvezdice zlate,
Kjer dom je njegov in dom je tvoj.

Sijáj sedaj rajski krasí ti lice,
Zdaj sam ti angeljček si krilat;
Ne znaš, da ti mati toči solzice,
Ne znaš za tožbé, ne znaš za jad!

Oh, nanjo iz srečne ti visočine
Obrni luč veselih oči;
Ljubezen je vir vse bolečine —
Poglej, kakó se po tebi solzí!

Mordà kot žarek svetál nízdoli
Pogled jej sine v srcé težkó,
Da srečna poreče v svoji boli:
«Iz neba me gleda dete ljubó!»

„Prijatelju“.

El dan sem včeraj se smejal grohotno,
In marsikter se čudil nenavadni
Vesélosti je moji;
Pa ni zapazil, da okó mi motno
Je zlobnim svitom s'jalo, da dosadni,
Dosadni in nemili
Oblaki so nočjój mi dušo krili;
Da srce v krutem boji
Mi krvavelo je in da obupno
In divje blo je to smejanje hrupno!
A tebi vendar, moj prijatelj zlati,
Ki druga ni te bilo sram izdati,
Vse blo je umno, jasno.
Da, da! in to smejanje glasno
Se vsipalo ti je na grešno glavo,
Kot vničevalna toča
Na cvetje in na travo;
Razlivalo po duši se ti jadni,
Kot iz volkana lava se deroča
Razliva doli po dolini hladni;
Kot ironija te strupena v podlo,
V izprijeno je srce žgalo, bodlo!

Iz življenja.

Yes svet je včeraj bil s tebój, usode
Nemile žrtva bedna,
Ko še zajemal iz predal si polnih
In sipal zlato, še nevešč, kaj bode,
Še preden tebi noč premine jedna.
Bogat, ponosen, slaven,
Kdo bil je tebi raven?
Do tal je vse lepo se ti klanjalo,
Prijazno vse se tebi je smehljalo.
A ti kot bog kak z visočine zlatne
Oči si jedva sklanjal
Na revčke nas neznatne.
Visoko plul si po sijajnem nebi;
A kaj vse bede in vse reve tebi?
Takrat, človeče! ko te vse častilo,
V upornih prsih nevkrečeno moje

Sovrážilo je srce z vso te silo,
In pred teboj jaz nisem klanjal glave
In nisem pel ti slave!

Nakrät pa vdari blisk in grom in strela
Iz mračnega te neba.
Prestol ti zlati silno se vzkoleba:
In gromko vest povsod je zadonela,
Da te nesreča končna je zadela!
Kot jato vrabcev gladom zagladelih,
Pri kupu žita glasnih in veselih,
Se razkropí na desno in na levo,
Če vánje kamen zapodiš, enako
Uníčeno te revo
Sedàj je zapustila
Vsa šumna tolpa, ki pri tvojej mizi
— Od daleč zbrana, zbrana ti od blizi,
Se mastno je gostila.
In kdo se zdaj ti klanja,
Kdo slavo tvojo, kdo okrog oznanja?

Ah, jadni revček, sam, pozabljen v bedi,
Brez vse česti in sjaja!
U prahu tu se valjaš, in obdaja
Obup témán te!... Vendar vstani, sedi!
Ker več je podle tolpe ni navadne,
Ki pasti je ne moreš gladne;
Prijetelj tebi jaz sem tu zdaj, gledí!
Ná roko, vstani, brate!

Naj le hrbèt obrača svet ti zlobni,
Ni vse propalo záte.
Pomagaj si in ne žaluj brez konca;
Po burnem tem vremenu Bog milobní
Ti zopet pošlje solnca.
A kar se tebi je čez noč zgodilo
Li bo to kdàj, li bo komù v — svarilo?!

Kaj nek bode?

Zamolkel hrup, blesteč odsvit, šumenje...
Kaj znači to, kaj snuje se v daljavi?
Kaj groznega še bode!
Človeštvo je v zmešnjavi,
Opojní vzori mamijo naróde;
Vzdiguje vsak se: ta kričí, ta joče,
In človek sam ne vé, kam gré, kaj hoče:
Prihodnost temna nam zijá naproti,
In ni rešilne poti!
Evropa stara, oj, Evropa kriva
Zabredla v stran si! Kam te s poti prave
Novosti priženó nezdrave?
Ti meni vidiš se prostrana njíva,
In klete čez in čez kalí bohotno
Nemir, nesloga, bratomor poganja.
Oblakov gruča nad teboj togotno
Vrší preteč, nevihto ti naznanja....

Že davno osamela je devica
Pobegnila od tod pravica,
In narod vstaja proti rodu,
Močnejši uklepa slabšega v okove;
Stanovi na stanove
Valé se, človek vstaja na človeka!
V krvavem boji zgrabljena, razvnetá
Brezupni glad in sitost prenapeta
Za pédjo ped si trgata bojišče,
Vsak sam za se si priborít ga išče.
Ječí, trepeče zrak;
Zavíta bedná zemlja v mrak
Drhtí, in ljutí strah jo bega,
Kakov bo vendar konec boja tega....
Kakov? — Temní se bolj in bolj obzorje,
Oblaki se vijó togotni,
Vse vrè, šumí kot morje!...
Bog, večni Bog nad nami,
Tvoj bič nam žvižga nad glavámi,
In beda se povsod odziva!
Kakov pogled! Dim rase proti nebu,
Požarov svit po zemlji se razliva,
Mogočen grom, ropòt zemljó, nebesa
Od kraja v kraj pretresa.
Ogromna tolpa razbrzdána, ljuta
Dívjá, morí, podira
Brez uma in brez čuta.
In dinamit grmí, in mesta, sela
Rušé se v prah do cela...

Povsod požar, kričanje smrt!
Pobit, preplašen, strt
V poslednjih mukah rod človeški stoka!...
Dovolj strahú in joka:
Strašan si, Bog, v pravični jezi,
A če je volja Tvoja,
Z rokó Ti silno vendar vmes posezi.
Dovolj, dovolj je boja!
Zemljanom bednim, Stvarnik, daj pokoja!

Toga.

Kadâr pod večer solnce zlato
Pošilja zadnji svoj nam svit,
In drevje se zlatí košato
In kos prepeva v grmu skrit,

Tedaj sprehajam se v samoti
Zamišljen v broj minolih dni,
Prebridko čustvo se me loti
In v prsih srce me boli.

Na razvaline svoje sreče
Samoten sédem, nem, solzán,
In tešim srce krvaveče,
Prepolno mnogih, bridkih ran.

Tedaj prihaja krasna deva
Upira lépe v mé očí;
Sočutna v njih solzica seva,
Ki liki biser se blestí.

In glej! v prijateljstvo iskreno
Podaja rôko próžno mi,
Poljublja strastno in ognjeno
To čelo temno, tóžno mi.

Potem nasproti vzhodu z belo
Devica kaže mi rokó,
In zopet glej! čez lice velo
Vesele solze mi tekó.

Oj tam, oj tam na lepem vzhodu,
Kjer mesec vstaja mi svetel,
Oj tam so bratje mi po rodu,
Za koje kri bi gorko dal.

Oj tam, oj tam je domovina,
Po koji vzdihá mi srcé;
Tolažba tam mu je jedina,
Ko tožne misli ga moré!

Moja cvetica.

Branim cvetico dražestne bôje,
Todà, oh, velo!
A kàdar jo gledam, to srce môje
Več ni veselo.

Kakó se zopet mi v prejšnje sanje
Zataplja duša!
Radóst iz dobe pijè nekdanje
In bol okuša.

Za sliko slika mi v duši vstaja
In zopet pada;
A ko pred máno se to poraja,
Ne vstaja náda!

In kje ubóžcu mi je dobiti
Močí takôve,
Ki, vešča náde mrtvé buditi,
Na dan jih zove?

Konvulziven trenotek.

Oh Bože moj! li svet se h koncu sklanja,
Poslednji sodbe dan se nam naznanja?
Vse meša se, vrtí se vse in maja,
V orjaškem plesu vse besní in raja.

Postala zemlja razburjêno morje,
In ocean je valovit obzorje,
Plamteče zvezde padajo iz neba,
In večno sámó se nebó koleba!

Oh, istina li to, al se mi sanja?...
Kdaj prebudím iz strašnega se spanja?
Naj li umrem, naj li živím? Oh, beda,
Oh sodni dan, oh, groznega pogleda!...

Oh, grozne ti nespameti, oh, smeha!
Mirúj! saj burna igra ta preneha.
Denès takó, a jutri bo drugače:
Usode izpremembne smo igrače!

Vse v dremANJI bo jutri pozaspalo,
Ozračje kakor mrtvec mírovalo;
Ni bilka v travi se ne bo zibala:
Pa to ti zopet sanja bo in šala!

Življenje čudno! dènes ognjevíte
Ob glavi stréle švigajo srdíte,
A jutri mirno bodo okrog plesale
In me brezskrbno sitne muhe klale!

Pozòr, pozòr, ti bedna duša moja!
Mirú s posmehom pričakuj in boja:
Življenje, smrt, pekèl, nebó že davno
Pred máno vse jednako je in ravno!

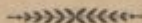
Obup.

Oj, kam, oj, kam drviš me, silovita
Zmagalna moč?
Čemú peháš nevsmilna me, srdita
V brezkončno noč?
Tvoj ostri mráz pretresa mi kostí,
Zastaja dih mi, gasnejo očí!

Oh, česa naj oklenem se na poti
S trudnó rokó,
Da ne zanese me vrtinec toti
U večno tmó?
Pa kaj naj bom z nevihto se boril,
Ki hrast izruje kakor lèhko bíl?

Naj bo! Razsajaj, srdi se, drví me,
Besneča moč,
Čez drn in strn; nevsmilno zavrtí me
V brezkončno noč!
V obupu srce strto hira, mrè;
Iz níča sem — naj nič me spet požrè!

Vera.

bdaja krog in krog me neprodiren,
Neskončen mrak;
U noči tavam zbežan in nemiren,
Potrt, šibak.
Kak zlobni duh me v noči tej podí,
Obupom silnim mi srcé duší?

Brezdanje žrelo pred nogó mi zije —
Pekel teman!
V globini zelen plam vršeč se vije,
Pogled strašan!
Iz žrela góst, žveplen valí se dim;
Ah, dih mi jemlje, tresem se, medlím!

Prežé na me že fúrije peklene,
Strašnó, strašnó!
Oh, kdo me reši? Črno tmo razžene
Kdo naj mi, kdó?

Kdo naj vzdrži na robu me propada?
Odkod, odkod naj mi zasije nada?...

In čuj! nakrat skrivnosten glas šepeče
Mi na uhó:
Pogledaj kviško, zbegano človeče!
Poglej v nebó!
Nad teboj čuva vseмогоčni Bog,
Zaupaj vanj, in reši te nadlog!

Oh, mili glas! oh, luč! odkod mi siješ?
Beži že noč!
Ti nov mi up v potrto srce liješ,
In novo moč.
Oh, vera sveta! tvoj nebeški žar
Nikdar me ne zapusti več, nikdar!

Premišljevanje o smrti.

Tremens factus sum ego
et timeo ! . . .

sobi svoji nem, potrt
Premišljam danes belo smrt;
Zapustil kmalu bom ta dom,
Takój se v grob presélil bom !

Oh kje življenja si radóst,
Kje lehkomišljenost, noróst ?
Premínolo je vse nakrát
Kot mine sen ponočni zlat.

Nazaj obračam v prešle dni
Solzné, upale mi očí ;
Bridkost ujeda mi srcé,
Ko misel se potaplja v nje.

Kako vse prazno za menój,
Kako vse nično, Bože, jój !
Oh kaj sem delal ? nag in gol
Pred sodnji padem ti prestol !

Kaj tebi skažem, sam ne vem,
Ko pred teboj osupel, nem
Z rokami praznimi bom stal,
Račun ti trepečoč dajál!

V pravični jezi Bog strašan,
Usmili mene se ta dan!
Pravični Bog, pa tudi mil,
Ne daj v oblast me vražjih sil!

Če ni ti blo življenje vse.
Naj smrt ti posvečena je!
Ne bodi sê skesanim strož,
Smilúj se me, smilúj se Bog!

Majeva noč.

Tiho z neba mesec sijé,
Mir lijoč na slednjo stvar,
Mir i meni v srce lije —
Hvala Ti, veseljstva car!

Lehko topli vetrec veje,
Drevje tajnostno šumí;
Jasno se ozračje smeje
In po cvéticah duhtí.

Krog po rosní se travici
Mesečni leskeče svit;
Milo pa nekje družici
Slavček peva v grmu skrit.

Tu stojim poet sanjavi
Na gorici nem in sam;

Kaj mi vse rojí po glavi,
Kaj mi v srcu vrè, ne znam.

Duša mi v razkošji gine,
Srce v prsih se topí;
Aj, neznane ti miline!
Aj, prekrasne ti nočí!

Nočni občutki.

vesele sanje duh se mi potaplja ;
Vse v rajskem svitu krog se mi blestí.
Za kapljo sladka kaplja
Veselo mi poteka iz očí.

Oh, kje sem ? vse vrtí se okol mene,
Spreminja vse se ; čaren to je raj !
Lívade se zelene
Smejijo in smeji se bujni gaj.

Smeji nebó in mesec se srebrni
In zvezde jasnosvitle se smejó.
Oj, nebo, se razgrni !
Naj čari vsi se tvoji prikažó.

In v nebu, glej ! zagledam božjo slavo,
Neskončna luč razlije se čez me.
Globoko klanjam glavo,
In omedleva v blaženstvu sreé.

Zopet toga.

Se zopet tu! Odkod pa, deva tožna,
Ti vedna spremljevalka mojih dni?
Ko sem odšel na pot, sem vendar mislil,
Da tebe v mestu ni.

Ko hodil sem po gorah temnolésih
Samoten, ti spremljala hod si moj,
In v mračnih gozdih sléharn dan srečaval
Obraz sem blede tvoj.

Ko truden in potrt, jesenski večer,
Kedâr je solnce mrlo za goró,
Sedeč na strmem róbu sam in tožen
Povešal sem glavó:

Od zadaj tiho te prinašal k meni
Kakor na krilih lahki je korák,
In mirno si ostajala pri meni
Potem še dolgo v mrak.

A prišel vendar dan mi je ločenja,
Očetov zopet sem zapustil dom,
S teboj poslovil tudi se in rekel:
Več videl te ne bom.

Saj vém, da ti ne ljubiš trum šumečih,
Ki mešajo se v mestu dan in noč;
Ti večni krik, ropot kočij ti zlatih
Na vso sovražiš moč.

Samoto nemo, mir in gozdne sence
Ti, tožna deva, ljubiš mi nad vsè,
A jaz tja grem, kjer vse je živo, glasno,
Vse gnète se in vrè. —

In vender tu si, bledolična deva,
Ti vedna spremljevalka mojih dni!
Ko sem odšel na pot, sem krivo mislil,
Da tebe v mestu ni.

A draga, ti takó zvestó me ljubiš,
Da prišla sèm celó si za menó!
Kot senca me povsod slediš; kaj hočem?
Ostani le, naj bo! —

Spomin.

Spomin, kam naj bežím!...
Pri oknu nem bedím,
Tja v noč mi zrè okó
Otožno in rosnó.
Li vidiš zvezde jasne,
Kakó so žive, krasne!
Kakó ti vse migljá
Tam z nočnega nebá!
A kaj, a kaj vse tó?
Kaj mêní vse nebó?
Spominov davnih bròj
Razdira moj pokój.
Zató, ko vse počiva,
Ponočni mir uživa,
Pri oknu nem stojím
In tiho se solzím!

Vesel?

Vesel? Oh, ne! kako, prijatelj mili,
Kakó naj bodem jaz vesel,
Kakó naj bom veselo pel?
Oh, ne! bi pel po sili!

Če s trnjem ni posuta steza moja,
Ti znaš, da tudi s cvetjem ni;
Pa to mi duše ne grení,
Ne ruši mi pokoja.

Preglej, preglej nesrečnikov število!
Tisoč mi bratov skrb in jad,
Nagóta, mraz, bolezen, glad
Tiščí, morí nemílo;

In stok in jok od vseh strani se zliva
V obupen, silni tožbe zvuk;
A jeka glasna bridkih muk
Se v srcu mi odziva.

In ko srečé zamira mi v bridkosti,
Kaj bi ne storil in ne dal,
Da enkrat vsaj bi vsem svetál
Zasvétil žar radósti!

A vse zaman! neplodne, prazne želje!
Ko spóznam svojih sil šibkóst,
Še večá stiska me bridkóst,
In proč je, proč veselje!

Oh, v duhu zrem jih dneve polne sreče!
Kot zlati sen mi pred očmi
Veselje pluje, se smeji
Čez brate mi trpeče,

In vsi pogledi vpírajo se vánje,
In zlate nade se budé,
In mnoge se vršé željé...
Oh sanje, prazne sanje!

Iz njih iztrga vihra nas srdita,
In oh, na polno sanj glavó
Usuje točo nam trdó,
Da skoraj je razbita!

In kdo v nevihti naj razsajajoči,
Ko zemljo stresa silni grom,
In vse je šum, ječanje, lom,
Kdo tih naj glas razloči,

Razloči mili glas, ki nam šepče,
Da zemlja ni obljubljen raj,
In da uteši le onkraj
Srcé se koprneče ?

Da! le prerado v jadne duše pade
Ledenomrzel nam obup;
Nezgod in bed deročih hrup
Preplavi vse nam nade!

In ta, in ta me beda neprenosna
Najbolj skelf in noč in dan;
Zató obraz je moj teman
In pesen solzorosna!

Vesel zatorej ne! Kakó, prijatelj mili,
Kakó naj bodem ti vesel,
Kakó naj bom veselo pel?
Nikar! bi pel po sili!

Spomin na Miramar.

Ah, se li sanja mi, al kaj? V daljavo
Mi plava duh omámljen,
Ko v sobi tihi nem, osámljen
Na resno knjigo sklanjam trudno glavo.
Ah divne sanje! čuj, po svežem zraku
Opojna širi se dišava;
Okrog doné milóbné harmonije,
Šumi vetriček in med listjem veje;
Visoko nad glavój nebó se smeje,
Iznad vrhovja čaren svit se lije.
Nekje v bližini tiho ob skalovje
Razbija se valovje,
Smehljá se vse, vse peva,
V razkošji sladkem duša omedleva.

A kdo ste vi, prijazna, ljubka lica,
Ki med zelenjem se na stezi senčni

Smejíte pred menój? In ti, devica,
Prikazen ti iz neba?...
Li bilo res je treba,
Biló je treba te na moji poti?
Čemù obraz, čemu tvoj glas čaróbní
Pokòj mi duše moti?
Ne gledaj mi v očí! naprej mi hodi!
Poglej okrog! povsodi
Smehljá pomlád se živa.
Začaran vrt in grad na strmi skali
U morji bistrem se zrcali.
Ko mirno val o vznožji mu zasniva,
Pa kos in slavček, pevca glasovita,
Ti pevata v zelenem grmu skrita.
Cvetlice nepoznane in rastline,
Sem prisajéne z daljne domovine,
Šopirijo povsod se; divne grede
Ti vabijo poglede.
In glej, in glej! po jezerci vesele
Naprot hité ti utve snežnobe!...

Radúj, radúj mi se, nedolžna deva,
Krasote pristne in duhá navžij se,
Ki jasni zrak preveva.
Ne gledaj, mila, vá me,
Da toge duh moreč te ne prevzame.
Ostani z Bogom, jaz naj grem, ostani!
Dovolj mi bo, da me obrazek znani,
Kot vizija nebeška,

Povsod bo spremljal, koderkoli težka
Vodila bo me steza
In me podila bo življenja jeza!

— — — — —
— — — — —

Li sanjam res? Oh Bože moj ti mili!
Izčezlo vse je. Sanje,
Aj sanje! Kaj zamáknil sem se vánje?
In kod spomini moji so brodili?...
Nakrat sem vzdramljen, in vidénje milo
Po tihej sobi se je razpršilo;
Po koncu zopet dvigam trudno glavo
In nemo zrem v daljavo!...

Quousque tandem.

Neskončen srd' v osrčji mi razgraja,
Ogènj peklenski, žveplo, tresk in grom!
Oh, večnega pokažite mi zmaja,
Na kledo glavo vse izbruhal bom!

Za vekom vek izgublja se v temine;
Noben še Bog iz neba ni ga strl!
Doklè še mirno, sveta Slava! sine
Ti v lastnem gnezdu bo moril in žrl?

Ljubezen plaha, šépava pravica
Junaško ste zbežali mi na stran;
A zmaj mastí se in si liže lica,
In ni ga, da bi se postavil v bran!

Kaj delajo ti sini, bedna mati?
Sramota večna! Kaj ti, kaj je gad,
Ki dan za dnevom trudi se jih klati!
Oh, srce ti razjeda hujši jad.

Prokleta solnce, ki ti jih obseva,
Ko sami rod vničujejo si svoj,
Ko napojéni slepega se gnjeva
Nevsmiljeno boríjo med seboj!

O vekovečni Bog, o grom in strele,
O črne zvezde, o pekel, nebó!
Kedaj nam leta bodo dozorele,
Ko toliko sramote več ne bo?

Neskončen srd v osrčji mi razgraja
Ogènj pakleni, žveplo, tresk in grom!
Pustite zdaj prokletega mí zmaja —
Izrod domači prej pokončal bom!

Farizej.

amišljen v se, na ramo sklanja glavo,
Pobožno vzdihla in oči krotí;
Bogú na čast in slavo
Za svetim poslom pod oknòm hití.
Poznam te ptica, podla kukavica!
Stotisoč rožnih vencev, svetih maš,
In lítanij in očenašev vročih,
Solzâ ne zbriše do nebâ vpijočih,
Za koje dobro znaš!
Poznam te, da; le dobro me poglej.
Čemú hitiš? oh, ni zamude, stôj!
In mene se ne boj.
Kaznuje Bog na nebí,
In ne prisvajam sebi
Vladarske té pravice;
Samó ti pljuvam v bogoljubno lice,
A zraven pravim: Fej,
Ostudni farizej!

Nesloga.

I mel sem sanje nenavadne, grōzne.
A kaj? li sanje? Vizijo naj pravim,
Prerokbo bridko; oh, da bi ne bila!
Prostirala pred mánó je široka,
Prekrasna se planjava, lepe gōre
In divne so jo venčale goríce;
A jaz z goríce gledal sem na plan.
Prijazno svétlo se nebó smejalo,
Polèhko vétrec vèl je, in veselih
Ptíc mnózica je milo se glasíla.
V razkošji pomladánjem bujno drevje
Šumelo je po gajih, in brezskrbno
Po travi so se pasle srne skóčne,
Navskriž je zajčji begal rod po stèzah.
Od vseh stranij mi blagodéjen mír
In nenavadna mi radost je vela

V srcé potrto: bil takrát sem srečen,
Ter mislil sem in mislil krasne misli,
In v sladkih se nebeških harmonijah
Topila koprneča mi je duša.
Ko ves takó zamaknen v zlate sanje
Z lehkó sem domišljijo se sprehajal
V deveti daleč čárobni deželi,
Vzbudí me zdajci piš in šum. Na nóge
Takój poskoknem. Glej, oblak ogromni,
Razpenjajoč na jasno se obzorje,
Nebó zagrinja kot mrtvaški prt.
Čez plan in góre mrak peruti črne
Prostira brzo, in od vseh straníj
Ozračje temno mráz strupén prešínja.
In glej, plamteč od vshóda na zahòd
Zasvetí blisek se. Takój preplašen
Umolkne pevčí glasni zbor; plahó
Spustí se v beg tí skokonoga srna,
Vstrepeče zajec, v goščo se potisne,
Prestrašena v brlog se skrije zver.
In ko s trepetom v srci kvišku glavo
In zbegane očí povzdignem k nebu,
Oh gróze tí! pošast visoko v zraku
Z mogočnim krikom pluje pod oblaki!
Očí jí dívje — dve krvávi zvezdí,
Plamén zelenkast dih je njeníh ust,
Lasjé — modrasi jezno sikajoči,
In šum perut kot piš nevihte silne.
S krvavim svítom v satanskem jí čelu

Zaznamljeno blestí imé «Nesloga».
V koščení pěstí čaša ji steklena —
V oči te zbada čudni nje odsév —
Kipeča v čaši tekočina črna,
To kačja krv, to strup je smrtonosen,
Nesloge plodní kal in kal sovraštvá!
In koder gre, iz grozne čaše kaplje,
Kot zvezde, ki se vtrínjajo čez noč,
Plamteče z zvižgom padajo z višave
Na bujno pólje, na zelene trate,
Na drevje, na cvetlice in na bilje;
Cvrči in zvija vse se, kamor kane
Iz grôzne čaše tekočina grôzna,
Zatrto vse, požgano, zamorjéno,
Uničeno je vse! Oh, bédá, bédá!
Neznosen smrad in góst dim in plamén
Samo ostaja za pošastjo kletó.
Ko to s trepetajočím srecem motrim,
Mogočen strah in bridka žalost sree
Premagata mi v prséh: moč zapušča
Z grozó potrte ude mi, nogé pomoč
Odpovedó, in tajnih sil prezvet,
Na tlà se zdajci zgrúdim nezavesten!

Kadár prestrašen in začuden vzbúdíl
Iz težkih sem se sanj, le tiha noč
Po sobi mi je vladala in zunaj...
Krepkó z zvoníka bližnjega zvenéla

Skoz mirni zrak je pólunočna ura.
 In dolgo čudil sem se sanjam čudnim,
 In tak čudé se, zopet sem zadremal
 Ter vnovič bil sem na gorici prejšnji,
 In krasna znova pred menój planjava
 Bujnócvetoča, rodovita širom
 Prostírala je v daljo se. Jaz gledal
 In gledal sem, a čudo! od daléka
 Vse videl sem podrobno, vse razločno,
 Prav kakor da mi pred očmí bi stalo.
 Široka se posred je vila cesta
 In več stezâ na desno in na levo.
 Ko tako gledam, kar ugledam zdajci
 V daljavi sinji dva moža junaška,
 S korakom brzim od stranij nasprotnih
 Po beli cesti profí si hiteča.
 Jednak obraz, jednaka je obleka,
 Na vidu rodna brata, jednomata
 Sinova sta, vse kaže; motrí, motrí
 Kakó v ljubezni bratovski objela
 Skoràj se bosta, in besede mile
 Na srečanjí nenadnem govorila!...
 A kaj? Obema, glej, zastane noga,
 Na beli cesti negotova noga!
 In kaj ti slišim? Kakošne pozdrave?
 Oh, kaj je to? Basede jezne, žòlčne,
 Trdé besede, aj! krivičen gòlč!
 Izpàdi vama jezik, rôdna brata!
 Modrásji s strupom napojèni jezik,

In pomračé naj vama se krvave
Očí, blesteče v ognji in sovraštvu!...
A ni dovolj! Sramota vekovečna!
Na brata zaslepljen je brat rokó
Prekleta dvignil, oh, vsehnla mu!
Gorjé, gorjé! razvnel je boj se divji,
Po tleh sovražna vijeta se brata!
Aj, grozni vid! Kri bratovska že teče!...
Zgrozí visoko se nebó, in zemlja
Osupla zatrepeče, mrkne solnce,
Oblaki nakopičijo se tèmni
In gost raztegne se po zemlji mrak,
Popiše véter, burja se razjari,
Ječ in poka in šibí se gozd.
Vse vprek drvé se čez obzorje bliski,
Mogočno stresa grom oblake črne,
Ognjene strele padajo iz néba.
Vse trese, vse se krčevito zvija,
In z bratom brat, in mrak se bije z lučjo,
Nebó se z zémľjo v gorostasnem bóji:
Vse plam in dim, vse vré, in blisk in tresk,
Kot da spopadli so v krvavem klanji
Nebés in pèkla silni se sinovi.
Pretresla groza vse mi ude, strah
Srcé mi stisnil je, in že sem mislil;
Da je po meni, ko vzbudim iz sná se
In v tiho noč globoko se oddahnem.

Utrujenega sèn me spet objame
In znôva sanjam sanje nevsakdanje.
Sedèl sem znova, tak se mi je zdelo,
Na prejšnji visočini. Noč je bila,
Vse tiho na okoli in vse mrtvo.
Pod nebom sive so oblakov kôpe
Lenó vlačile se naprej, nazaj;
Mižale tu in tam so redke zvezde,
In zdaj pa zdaj zaspano blédi mesec
Pogledoval na zêmljo je dremôtno.
Izsèhla vsa je bila trava, cvetje,
In listje vse po drevji posušeno
Ter tiho veter dihal je v vršičih
In padalo je listje in šumelo,
In večni vzdih in bridkotožni stok
Dozdevalo se je, da zrak prešinja.
Kako otožnotiha mrtva noč!
A kaj li tamkaj dôli je v raváni?
Kaj bliska se, ko mesec v niž pogleda?
Saj to ni več raván? Čuj, šum valóv
Tihotno redom v skalni breg bijočih!...
Z gorice stopim na obalo pústo;
Ne bilka v vsem ni tam obližji rasla —
Vse suh je pések in vse gola skala.
Z zaspanim šumom pénasti valovi
Nemirno semtertjâ so se podíli.
Ko tako gledam, glej, izmed valovja,
Oj, grozen vid! človečja zdaj pa zdaj
Mrtvá je roka, zdaj pa zopet glava

Pojavljala se v negotovem svitu.
 Bistreje zrem; vtopljenca to je truplo!
 Oh Bože moj! in tamkaj zopet drugo!
 Oj, groznega prizora! val nemirni,
 Igraje ž njima se, k obali pústi
 Pred nogé mi drhteče ju priganja.
 Nad njima in okrog ponočnih ptie
 Krdelo mnogobrojno se z otožnim,
 Mrtvaškim klikom zgrinja in se vánji
 Zaganja, da bi s plenom si nenadnim
 Napasle gladna, zevajoča žréla...
 Lí nista bratov dveh ti mrtvi trupli?
 Prekleta noč! oh, kaj si mi razkrila!
 In s káko si igračo vi igrate,
 Jezera grozovitega valóvi?
 Oh, ti prekleta bratovska nesloga!
 Sramota vekovečna! Béda, béda!...
 In govorečemu takó na hip
 Poznana že mi spaka strahovita
 Z gorečimi očmi je meni proti
 Iz dalje čez valóvjé brzo plula,
 A drugi dve na levi in na desni
 Spremljali prvo sta, nohtí mogočne,
 Zobóvjé strahovito imajoči,
 Ter sto očij strupénih in rogóv
 Prešernih sto, in prvi v čelu «G»
 A drugi «I» s slepilnim je odsévom
 Od daleka blestelo. Silna usta
 Grozeče so odpirala, plamèn

In gost blujé dim neprestano v mrak.
Ko dohiteli trupli umorjeni,
Z veseljem so pogòltnile ji divjim
Ter gobec si krváv ližé pohlepno
S, strupenimi očmí okrog iskale,
Ne bi li plena še kaj si dobile
V široko gladno zevajoče žrélo.
In ko so zasledile mene, brzo
Zagnale s strašnim klikom so se k brégu
In grozovito škripajoč z zobmí.
Kostí so v stráhu meni vtrepetale,
Do duše že sem čutil dih trujóč,
Ledén mi pot porôsíl je obličje,
Majale že so šibke se mi nôge
In zdelo se mi je, da v nezavesti
Na zémľjo padam, ko predramim zdajci
Iz groznih sanj in krêpko se oddahnem,
Vznemirjen pozdravlja je zgodnje solnee,
Ki lílo v sobo mi je žarke zláte.

Slovanski dan.

Globoka noč! Obnebje vse zavito
V oblake točotvorne; redki bliski,
Kot mig pošasti grozne, švigajo
Krvavobojni čez nebó togotno;
Zamolcklo tihi grom mrmrá v oblacih,
Kot šum vojskâ tam daleč za gorâmi
Po krvnem polji ljuto se borečih.
Tu sam sem — izgubljen v deželi mračni
Brez smotra tavam semtertjâ; zadeva
Krvava noga mi ob kâmenje,
Udarjam s čelom v podrtine stare,
Zapletam v trnje ostro se in padam!
In koliko pozabljenih gomil
Brez križa, brez spomina po planjavi
Pred sâbo vidim tu okrog! Oj, grôbi,
Pretožni grôbi! Tísoč tu in tísoč
Leži mi bratov zakopanih v zemlji.

Izginilo je njih imé; tuj národ
 Preplavil je njih sêla, njih poljáne;
 Odmev se čuje glásov tujih v zraku,
 Ki prej vesel se tresel je, slovenske
 Raznašajoč veseljebudne pesmi!
 Poslušam često, ali ne bi vérna
 Samotna jeka zopet kdâj dovêla
 Ušesom željnim starodavnih, milih
 Slavjanskih glásov! K zemljí se nagibljem,
 Uhó pritiskam na gomile púste,
 Če ne bi še v globini zadnjo iskro
 Življenja poplavljenega začutil;
 Poslušam, grêbem, v zemlje krílo rijem
 S krvávimí rokámi, da bi vzbudil
 V globokih sanjah spéce davne brate!
 Na dan, na dan! Vstaníte mi junáki!
 Dovolj je spanja; pripašíte meče:
 Na dan, na dan! na vrage krvopivee!...
 A moj je glas vpíjočega v puščavi.
 Le tíhi stoki, vzdíhi zadržani
 Šepečejo v odziv po mračnem gróbjí.
 Propal je národ moj? Breznadno kličem?
 Rojaki več ne vstanejo? Planjava,
 Planjava širna, délež náš, planjava
 Nekdâj slovenska več ne bo slovenska?
 Oj, tího, brate! Ptica čudovíta
 Zapela nekda j čudovíto pesem,
 Lepo mí pesem tájno je zapela,
 Zapela pesem, — daleč odletela....

Nesrečni se tedaj in dolgi dnevi
Krvavih bojev snujejo Ogleju.
Od zgodnje zore in do pozne nōči,
Od nōči v jutro vse se gnete v mestu,
Vse dela, vse na brambo se pripravlja,
Oh, daleč morda ni usodni dan,
Ko dom predragi, ko prešlavno mesto
Zasuto in požgano obleží
Na rusih tleh — žalobna razvalina!...
Prostak ubožni in patricij slavni,
Vojak in senatōr, mladina, starci
In šibke ženske in gospé ponosne:
V trepetu vse in v navdušenji bistrem
Za bran ognjišč, za svetih hramov bran
Goreče trudi se v pripravah marnih.
Vse vrišče in šumí, vse boja čaka:
Pripravljen vsakdo je na zmago bojno,
A če propade vse, na smrt dostojno!

In glej napósled! Z gromonosnim srdom
V mogočne zide se zagnal je Hun!
Oj, silnega, oj, divjega navala!
Vojakov krik, orožja hrup, grmenje,
Pušic svrcánje, mēčev vmes žvenket
Do néba gromovito se odmeva,
In prah, zavzdignjen v zrak, vijé se v stolbih.
Prestrašena med trstjem je laguna
Zašepetala, vztrepetala; vali
Natise bistre so zastali čudom,

Odjeknile dupline gorske v dalji,
In strašen šum in grom po vseh dolinah
In gorah je gozdáti se odzval;
In presenečen tam pastir nevéšé
Iz viška je poslušal, kaj to znači,
In groza mu pretresla je kosti...
Oj, Akvileja, ali si propala?
Leží po tleh li zrušeno ti slavno
Obzidje, bran zaman zgrajêna dômu?
Nikakor! Gledi, nem strmí ti v vznožji
Mogočnih stolpov sred ugnanih čet
Razjarjen divjí Atila krvav!
-Kje, kje, navadna hrabrost naša? Kje
Desnic je naših vsekrotilna moč?
Nekaznjen kdo se nam doslej protívil?
Katero mest se ní udalo v strah
In ni takoj pred nami palo v prah?.

Od jeze bled tedaj v najhujšem gnjevu
Naprej, nazaj med vojsko trepečočo
Načelnik ljuti teka in divjá.
Na silnejši naval odbite čete
Pozivlje vnovič, novo moč, nov žar,
Nov srd gorèč jim razpihuje v prsih.
Pení se ves, grčí in z zóbmí škriplje
Kot gladen volk, kí v zimski temni nóči
Ovohal čedo tolstih je ovác,
V ograjo varno pa do njih ne more.
In evo, drug napad in nov pogum

In nova sila! Od obeh strani
 Pušic svrčočih mrak, žvenket orožja;
 In lestve k zidu in vrví in bruna;
 Naprave bojne, v zid bijoči stroji;
 Ropot lesá, skalín izbitih tresek;
 Jeklà odmev zvenèč, vmes jok in stok.
 Tù kvišku četa vspenja se, tam pada;
 Mešanje zgoraj in vihtenje kópíj,
 Bliskanje mečev bridkih; vreła voda,
 Kipeče olje in goreči pesek;
 Orožje, kamenje, razbite glave,
 Odsekani tù udje, ondu trupla,
 Vse šumno v niž, vse križema se suje!
 A zdolaj, kakor val za valom v morji,
 Za četo četa se primika, vzpenja,
 Nazaj odpada in se zopet vrača
 In križa, gnete se, borí, divjá.
 Nered vesoljni: vse kričf, vse tuli,
 Vse gorostasen hrup brezkončen šum,
 Tisoč in tisoč glasov vsakovrstnih
 V glas jeden, glas nadzemeljski spojenih!
 In šumljajoče vmes krvi potòk,
 Ječanje milo ranjenih vojníkov,
 Umirajočih stok in hripav vzdih!...
 Oj, borba divja! Oj, Oglej nesrečni!
 Oj, kruti Hun, pogin ti vekovečni!

V daljavi tam nad sinjimi gorami
 Za temne se oblake je skrivalo

Večerno solnce, tožno radi kobne,
Od rane zore trajajoče borbe,
In črna noč raz nebo padajoča
Napósled vender pôkoj je in mir
Utrujenim bojnikom privoščila.
Ponižen ves, osramočèn, upehan
V šatôre svoje se odmakne Hun,
Dobljene rane zdraviti si in jezo
Hladiti si v prsih po neplodnem boji.
Tako mu Bog sramoten beg udihni!
Kot prah s frijulskih ga ravnin popihni!

A kruti Hun odjenjati ne zná,
Vešč begu ni, sramotnemu odstopu —
Izpred obzidja trmast se ne gane.
Oj, Bože mili! Koliko še potlej
Čez vrsto dolzih dnij naskokov silnih
Na jedno mesto je divjak navodil!
In koliko krvi še plemenite,
Pomešane z barbarsko, iznad zida
Po napojenih tleh se je izteklo!
In kolika junakov slavnih žetev!
Brezkončnega gorjá naval ogromni
Tri mesece je še preplavljal mesto,
In noč in dan je neizprosna smrt
Od vrat do vrat divjala brez mirú!
Zaman so jadni čakali meščanje
Sosedov v pómoč. Niti najmedlejši
Na zatemnelem nebu žarek nade

Obupancem zalesketál ni v srce.
Oh, božji hrami! Oh, oltarji sveti,
V kadila vonji se kadeči k nebu!
Vi pričajte, kakó prostrti v prah
Čez dan so v noč do neba glas prošnjâ
Povzdigovali svečeniki bledí,
Kakó je družil ž njimi šibki ljud
Svoj jok in stok, dočim so boljše roke,
Hrabrejša srca čuvala nevstrašno
Na občo bran po utrjenih zidih!
Med šumom čet z orožja je žvenketom
Do néba sezal prošenj glas in jada.
Oh, kje je óni Bog, čegâr mogočni
Neznosni gnjev ko tresek iz višav
Na izraelske s tujcem prepravljen
Planjave z néba je grmél nekda,
Da ljuti vrag je vztrepetal, izginil,
Kakôr izgine listja kûp na poti,
Če vânj zapihne ledonosna burja?
In kje Njegove so nevihte silne,
Ki dirjajo pred Njim na Njega mig
Pogubonosne kakor bojni konji?
O, mili Bog, poglej na jade naše,
Pomagat tâci nam na dobri čas,
Zatri nam bedo in smiluj se nas!

In glej, napósled se je že zazdelo,
Da Bog otrokom prizanaša svojim,
Ki s tožnim glasom so do Njega vpili;

Glej, že z odsevom božjega nasmeha
Nebó med gručami oblakov jasno
Nad Oglejem se je zalesketalo,
In tiha nada spet srcé nenadno
Bojnikom je prešinila; obup
In trudnost sta prehajala na Hune.
A beda, beda! Zdajci Bog iz néba
Na jasno mesto svoj pogled obrne
In tiho zrè; todà ko mero tvojih.
Nesrečni rod, pregreh ugleda polno,
Pravici Njega mílost se umakne.
Očí odvrne Večni in desnico
Usodno zdajci nad Oglej iztegne:
Nebó zamolklo zagrmí, vztrepeče,
In mestu, oh, prokletstvo Bog izreče!

In gledí, kàr iz starega tam stolpa,
Samotnega štrlečega k oblakom,
Ukleta štorklja, ki ondukaj svoje
Imela gnezdo je in v njem mladiče,
Nenadno v sinji zrak razvije krila
In skrbno k begu hitremu priganja
Nevéšče mladce svoje. Oh, da ti
Ugledala je nisi dneva luči!
Da mesožrtni te kragúl j je prej
Raztrgal z neusmiljenimi kremplji,
Razkljuval s kljunom in požrl z mladiči,
Morda še zdaj bi Akvileja slavna
Ponosno dvigala k oblakom stolpe

Staré, ohranjene bodočim vekom;
 Še v bistríh valíh čárobne lagune
 Ogledovala bi si lice svétlo! . . .
 Oh, vse je prešlo! Glej, ko sam, molčěč
 Na stráni pod obzídjem divjí Atila
 Potrt premišlja, kaj ukrenil bi:
 Sramotno li pobegníl s Huni vřed,
 Navalil zadnjíč še z naporom grozním
 In trdno mesto razdejal do tál;
 Če ne, brezupno ljute duše črtom
 Zlím žrtvoval pred zmagovalním mestom —
 Ugleda ptice v beg izfrfraječe,
 In sreče znak vesel in znak uspeha
 Spoznaje v tem, takoj skrbí moreče
 Iz glave prepodí in nadi srce,
 Oj, ljuto srce na stežáj odprě!
 In ves osrečen ide brž med svoje,
 Prerokbo razloží jím; osrěuje,
 Ogrevá jih; z besedo jih plamtečo
 Takó razpali, navduší, razjari,
 Da zdelo se mi je kot bi poslušal,
 Kakó valé se v prah mogočni stolpi,
 Kakó se grudi zid, kakó vzdihuje
 Pod zadnjím vdarom Akvileja jedna!
 Nikdár takó se adrijanski vali
 Bobneči ne zaganjajo v peči,
 Nikdár takó ne bijejo na kršne
 Tresočé se obali dalmatínske,
 Kakòr tedaj besneči se zagnali,

Udarili na stare so zidove
 In brzo jih do tál podrli Huni.
 In oh, tačas, oh grozovito klanje,
 Jednako klanju, ki nastane v hlevu,
 Če vánj v teml med zbegane ovčice
 Volkov ulomi tolpa zagladela!
 Veselja blazni ulice prostrane
 Preplavijo takoj in pokončajo
 Branitelje poslednje tù in tam.
 V svetišča krasna in v palače zlate,
 V duhovske stane in v deviške cèle,
 V prebivališča vsa in v sléharn kot
 Prívró divjaki, strah, pogubo, smrt
 Povsod sejoči, razbijaje vse,
 Z orožjem vse in z ognjem razdevaje,
 Vpijoči do nebá med divjim krikom
 Brezupnih žrtev dvigajo se glási.
 Zaklani starci onemogli, deca
 Razbita ob zidove in po tleh
 Pohojena in ljuto poteptana;
 Raztrgane, nemílo razkosane
 Obupne matere so; nežne déve
 Po celicah deviških in ponosnih
 Palačah so oskrunjene in mrtve.
 Vse ljut umor, vse mečev žrtev, kri!
 Razrušeno je vse in vse razbito,
 In gorka kri povsod šumljá; po sobah,
 Na dvorih in po ulicah širokih,
 Po prašnih trgih zbira se in teče.

In glava tù odsekana, tam roka,
 Tam kôpa trupel: tù so razmetani
 Na trgu zopet zbrani, nakopičeni:
 Očetje, sini, matere in hčerke,
 Plemenitaši in plebejci prosti,
 Vojaki in duhovniki, vse vzkrižem;
 Obrazi blédi, v njih krvi sledovi,
 Oči mrtvaške, zmršeni lasjé,
 Razmlinčene glavé, potrti udje:
 Vse groza, strah in smrt! Vrvenje čudno!
 Umirajoči še v poslednjih mukah
 Obupno z umorjenci se objeti
 V krvi potokih vijejo po tleh!
 Povsod ječanje milo, glasni stoki,
 Hropenje smrtno, ohropeli vzdihí;
 Vmes divjí krik, zmagalčev vrišč in šum
 In bojne pesmi in barbarsko petje;
 Kónj begajočih bistro rezgetanje,
 Tuljenje čudno psov preplášenih,
 Po ulicah brezumno tekajočih . . .
 Oh, mólči, mólči ljuta pevska Vila!
 Z zastorom črnim mi zakrij prikazen,
 Prizore nečloveške, krí in smrt!
 Propal Oglej je moj, propal na veke,
 Propal vrstnik mogočnega je Rima!
 Zgrmeli v prah so starodavni stolpi,
 Leži razsuto kamenje po tleh!
 Od vseh straníj na desno in na levo
 V visokih stolpih dim valí se k nebu

In na široko ves obzor zagrinja.
Vmes šviga in vrši in zvižga plamen.
Ropôt ožganih padajočih vniž
Prastarih podov, pozlačenih brun,
Preslavnih vrat in miz in stolov zlatih
Obnebje zakajeno silno stresa;
A skupaj kakor iz vulkanov tlečih
Frčëč, šumeč za drugim drug oblak
Nebrojni isker se dviguje v zrak!

Krví in plena sit napósled Hun
Med razvalinami besneče čete
Že zopet skupaj z bojno trombo zôve,
Odvêde jih drugam, sejat drugod
Z divjaškim srdom strah, pogubo, smrt.
A Oglejčan noben ti več ne sliši
Vojakov šuma, rezgetanja kónj!
Zaklani tam ležé v grmadah groznih,
Ležé palače njih po pustih tleh!
Kje tvoj ponos je, kje sijajni dnevi,
Kje, Akvileja, tvoja moč in slava?...
Oj, nad razpadom tvojim sto in sto
Letèč preide nemih let in praznih.
Med razvalinami vršel bo tožno
V skrivnostnih glasih vetrec osamel.
Kjer zvočne pesmi, govori slopeči
Stresáli so presunjene slušalce,
Sovâ ponôčnih bo se čula tožba.
Kjer kdâj kočije zlate so drdrale

In koder svit patricijev bogatih
Šopiril se je šumno, oh, samoten
Na razvalinah, z mahom vprek obraslih,
Sedèč pastir bo pasel tiho čedo!
Po ulicah nekdanjih in po trgih,
Od izprevodov nekdanj mrgolečih,
Pa s plugom ostrim dolge brazde rezal
Pod solncem bo pekočim poljedelec,
In morda glasno klel, če plug gredé
Ob slaven kamen marmornat zadene.
Strmel bo v poznih letih učenjak,
Ki pride sem ostanke starodavne
Izgrebat skrbno iz prstí nekdanje.
Kdo vé, kdo vé? Morda sanjavi pevec,
Priatelj pevske Vile, v poznih urah
Na kapitelji tù sedèč samotен
Pozival bo iz večnosti temin
Nekdanje sence in nekdanje dneve!
In vse vršelo bo v ponočnem miru
In v mesečnem se lesku oživljalo
In vse plesalo bo pred njim okrog!....
A vendar s svitom pozlačene zore
Odbegne mu prikazen ta lažnjiva
In Akvileje več ne bo! Oj, táko
Z gorečim perom v knjigo je usod
Neizpremembno ostra roka božja
Na vekov veke zapisala sodbo!

Udajmo silni volji se, modrica,
In Bógu posvetimo skromni spev;
Čast, slavo Njemu večno svet oznanjaj,
Pred Njim ponižno človek glavo klanjaj!

Črna pika.

Kakó je vse lepó! Priroda krasna
Vse krog in krog razvila je bogato
Zaklade svoje in nebesa jasna
Čez nje z usmevom sipljejo luč zlato.

A glej mi bēde, gledaj mi nevolje!
Gorâ ěe obĉudujem kras in diko,
Ĉe senĉne gaje in ěe bujno polje,
Nakrat zazrem pred okom ěrno piko!

Kakó je lep in mil moj dol zeleni
S košatim drevjem, z reko mu veliko!
A kaj ves kras njegov pomaga meni?
Ko gledam vanj, zagledam ěrno piko.

In nebo gledam, zemljo ěudapolno,
V blesteĉem krasu sliko zrem za sliko.

A kaj, a kaj! okó megleno, bolno
Povsod mi vidi ono črno píko!

Ne more motno ti okó vživati
Krasot, ki kaže lepa jih narava;
Kakó radósti naj udá se zlati,
Če jasna duša ni in ti zdrava?

Zimski večer.

Kaj misliš, kaj, oh matuška zemljica!
Ko mrzel dež vso noč ti bije lica,
In vihra pleše nad teboj snežena,
In srce sapa ti morí ledena?

Zavita vsa si v mrak, kot v plašč mrtvaški;
A krog vse hrup in vrišče in boj orjaški,
Iz nedrij tvojih rójene ti sile
Srdito v te so vse se obrnile.

Iz tihe sobe, temne, osamele
Osupel, plah poslušam boje smele.
U mali peči plam vrší, praskeče,
A srce v prsih vzbunjeno trepeče.

In črne misli švigajo mi v glavi,
Budé občutki divji se, nezdravi.
A zunaj sile bijejo se hrupno
In njim odziva srce se obupno.

Življenje, ah, življenje naše! ni li
Podobno zunaj tam besnečej sili?...
In premišljujem čudno to življenje,
Ves srd, vse boje, vse njega trpljenje.

In slika, slika bujna domišljija
In za prizorom mi prizor razvija;
A slike žalne vse so, barve temne;
Utis — utis bolesti mi nadzemne!

Jaz mótrim, mislim!... in nad menoj pluje
Obup in mrak!... U peči plam vgasuje;
Iz kotov vstaja in se vzpenja tema
In neprozorna megla me objema.

Gubé se misli, križajo se čudno;
Mračí se vid, okó se sklepa trudno.
Šumí, šumí u noč nevihte jeza
In duh se v nezavednost pi pogreza...

Nesrečni se tedaj in dolgi dnevi
Krvavih bojev snujejo Ogleju.
Od zgodnje zore in do pozne nôči,
Od nôči v jutro vse se gnete v mestu,
Vse dela, vse na brambo se pripravlja,
Oh, daleč morda ni usodni dan,
Ko dom predragi, ko preslavno mesto
Zasuto in požgano obleži
Na rusih tleh — žalobna razvalina!...
Prostak ubožni in patricij slavni,
Vojak in senatôr, mladina, starci
In šibke ženke in gospé ponosne:
V trepetu vse in v navdušenji bistrem
Za bran ognjišč, za svetih hramov bran
Goreče trudi se v pripravah marnih.
Vse vrišče in šumí, vse boja čaka:
Pripravljen vsakdo je na zmago bojno,
A če propade vse, na smrt dostojno!

In glej napósled! Z grômonosnim srdom
V mogočne zide se zagnal je Hun!
Oj, silnega, oj, divjega navala!
Vojakov krik, orožja hrup, grmenje,
Pušic svrčanje, méčev vmes žvenket
Do néba gromovito se odmeva,
In prah, zavzdignjen v zrak, vijé se v stolbih.
Prestrašena med trstjem je laguna
Zašepetala, vztrepetala; vali
Natise bistre so zastali čudom,

Odjeknile duplíne gorske v dalji,
In strašen šum in grom po vseh dolinah
In gorah je gozdátih se odzval;
In presenečen tam pastir nevéšče
Iz viška je poslušal, kaj to znači,
In groza mu pretresla je kostí...
Oj, Akvileja, ali si propala?
Leží po tleh li zrušeno ti slavno
Obzidje, bran zaman zgrajěna dômu?
Nikakor! Gledí, nem strmí ti v vznožji
Mogočnih stolpov sred ugnanih čet
Razjarjen divji Atila krvav!
«Kje, kje, navadna hrabrost naša? Kje
Desnic je naših vsekrotilna moč?
Nekaznjen kdo se nam doslej protívil?
Katero mest se ni udalo v strah
In ni takoj pred nami palo v prah?»

Od jeze bled tedaj v najhujšem gnjevu
Naprej, nazaj med vojsko trepečočo
Načelnik ljuti teka in divjá.
Na silnejši naval odbite čete
Pozivlje vnovič, novo moč, nov žar,
Nov srd gorěč jim razpihuje v prsih.
Pení se ves, grčí in z zóbmí škriplje
Kot gladen volk, ki v zimski temni nóči
Ovohal čedo tolstih je ovác,
V ograjo varno pa do njih ne more.
In evo, drug napad in nov pogum

In nova sila! Od obeh strani
 Pušic svrčečih mrak, žvenket orožja;
 In lestve k zidu in vrví in bruna;
 Naprave bojne, v zid bijoči stroji;
 Ropot lesá, skalín izbitih tresek;
 Jeklà odmev zvenèč, vmes jok in stok.
 Tù kvišku četa vspenja se, tam pada;
 Mešanje zgoraj in vihtenje kópij,
 Bliskanje mečev bridkih; vrela voda,
 Kipeče olje in goreči pesek;
 Orožje, kamenje, razbite glave,
 Odsekani tù udje, ondu trupla,
 Vse šumno v niž, vse križema se suje!
 A zdolaj, kakor val za valom v morji,
 Za četo četa se primika, vzpenja,
 Nazaj odpada in se zopet vrača
 In križa, gnete se, borí, divjá.
 Nered vesoljni: vse kričí, vse tuli,
 Vse gorostasen hrup brezkončen šum,
 Tisoč in tisoč glasov vsakovrstnih
 V glas jeden, glas nadzemeljski spojenih!
 In šumljajoče vmes krví potòk,
 Ječanje milo ranjenih vojšnikov,
 Umirajočih stok in hripav vzdih!...
 Oj, borba divja! Oj, Oglej nesrečni!
 Oj, kruti Hun, pogin ti vekovečni!

V daljavi tam nad sinjimi gorami
 Za temne se oblake je skrivalo

Večerno solnce, tožno radi kobne,
Od rane zore trajajoče borbe,
In črna noč raz nébo padajoča
Napósled vender pôkoj je in mir
Utrujenim bojnîkom privoščila.
Ponižen ves, osramočèn, upehan
V šatôre svoje se odmakne Hun,
Dobljene rane zdravit si in jezo
Hladit si v prsîh po neplodnem boji.
Tako mu Bog sramoten beg udiхни!
Kot prah s frijulskih ga ravnin popihni!

A krutî Hun odjenjati ne zná,
Vešč begu ni, sramotnemu odstopu —
Izpred obzîdja trmast se ne gane.
Oj, Bože mili! Koliko še potlej
Čez vrsto dolzih dnij naskokov silnih
Na jedno mesto je divjak navodil!
In koliko krvi še plemenite,
Pomešane z barbarsko, iznad zida
Po napojenih tleh se je izteklo!
In kolika junakov slavnih žetev!
Brezkončnega gorjá naval ogromni
Tri mesece je še preplavljal mesto,
In noč in dan je neizprosna smrt
Od vrat do vrat divjala brez mirú!
Zaman so jadni čakali meščanje
Sosedov v pômoč. Niti najmedlejši
Na zatemnelem nebu žarek nade

Obupancem zalesketál ni v srce.
Oh, božji hrami! Oh, oltarji sveti,
V kadila vonji se kadeči k nebu!
Vi pričajte, kakó prostrti v prah
Čez dan so v noč do neba glas prošnjâ
Povzdigovali svečeniki bleđi,
Kakó je družil ž njimi šibki ljud
Svoj jok in stok, dočim so boljše roke,
Hrabrejša srca čuvala nevstrašno
Na občo bran po utrjenih zidih!
Med šumom čet z orožja je žvenketom
Do néba sezal prošenj glas in jada.
Oh, kje je óni Bog, čegâr mogočni
Neznosni gnjev ko tresek iz višav
Na izraelske s tujcem prepravljene
Planjave z néba je grmél nekđaj.
Da ljuti vrag je vztrepetal, izginil,
Kakôr izgine listja kûp na poti,
Če vânj zapihne ledonosna burja?
In kje Njegove so nevihte silne,
Ki dirjajo pred Njim na Njega mig
Pogubonosne kakor bojni konji?
Ô, mili Bog, poglej na jade naše,
Pomagat tēci nam na dobri čas,
Zatri nam bedo in smiluj se nas!

In glej, napósled se je že zazdelo,
Da Bog otrokom prizanaša svojim,
Ki s tožnim glasom so do Njega vpili;

Glej, že z odsevom božjega nasmeha
Nebó med gručami oblakov jasno
Nad Oglejem se je zalesketalo,
In tiha náda spet srcé nenadno
Bojnikom je prešinila; obup
In trudnost sta prehajala na Hune.
A beda, beda! Zdajci Bog iz néba
Na jasno mesto svoj pogled obrne
In tiho zrè; todà ko mero tvojih,
Nesrečni rod, pregreh ugleda polno,
Pravici Njega milost se umakne.
Oči odvrne Večni in desnico
Usodno zdajci nad Oglej iztegne:
Nebó zamolklo zagrmí, vztrepeče,
In mestu, oh, prokletstvo Bog izreče!

In gledí, kàr iz starega tam stolpa,
Samotnega štrlečega k oblakom,
Ukleta štorklja, ki ondukaj svoje
Imela gnezdo je in v njem mladiče,
Nenadno v sinjí zrak razvije krila
In skrbno k begu hitremu priganja
Nevěšče mladce svoje. Oh, da ti
Ugledala je nisi dneva luči!
Da mesožrti te kragúl j je prej
Raztrgal z neusmiljenimi kremplji,
Razkljuval s kljunom in požrl z mladiči,
Morda še zdaj bi Akvileja slavna
Ponosno dvigala k oblakom stolpe

Staré, ohranjene bodočim vekom;
Še v bistrih valih čarobne lagune
Ogledovala bi si lice svétlo! . . .
Oh, vse je prešlo! Glej, ko sam, molčëč
Na stráni pod obzidjem divji Atila
Potrt premišlja, kaj ukrenil bi:
Sramotno li pobegnîl s Huni vred,
Navalil zadnjič še z naporom groznim
In trdno mesto razdejal do tîl;
Če ne, brezupno ljute duše črtom
Zlîm žrtvoval pred zmagovalnim mestom —
Ugleda ptice v beg izfrfraječe,
In sreče znak vesel in znak uspeha
Spoznaje v tem, takoj skrbî moreče
Iz glave prepodî in nadi srce,
Oj, ljuto srce na stežáj odprê!
In ves osrečen ide brž med svojce,
Prerokbo razloži jîm; osrčuje,
Ogreva jih; z besedo jih plamtečo
Takó razpali, navduší, razjari,
Da zdelo se mi je kot bi poslušal,
Kakó valé se v prah mogočni stolpi,
Kakó se grudi zid, kakó vzdihuje
Pod zadnjim vdarom Akvileja jedna!
Nikdár takó se adrijanski vali
Bobneči ne zaganjajo v peči,
Nikdár takó ne bijejo na kršne
Tresoče se obali dalmatinske,
Kakòr tedaj besneči se zagnali,

Udarili na stare so zidove
In brzo jih do tál podrli Huni.
In oh, tačas, oh grozovito klanje,
Jednako klanju, ki nastane v hlevu,
Če vánj v temì med zbegane ovčice
Volkov ulomi tolpa zagladela!
Veselja blazni ulice prostrane
Preplavijo takoj in pokončajo
Branitelje poslednje tù in tam,
V svetišča krasna in v palače zlate,
V duhovske stane in v deviške cèle,
V prebivališča vsa in v sléharn kot
Privró divjaki, strah, pogubo, smrt
Povsod sejoči, razbijaje vse,
Z orožjem vse in z ognjem razdevaje.
Vpijoči do nebá med divjim krikom
Brezupnih žrtev dvigajo se glási.
Zaklani starci onemogli, deca
Razbita ob zidove in po tleh
Pohojena in ljuto poteptana;
Raztrgane, nemilo razkosane
Obupne matere so; nežne deve
Po celicah deviških in ponosnih
Palačah so oskrunjene in mrtve.
Vse ljut umor, vse mečev žrtev, kri!
Razrušeno je vse in vse razbito,
In gorka kri povsod šumljá; po sobah,
Na dvorih in po ulicah širokih,
Po prašnih trgih zbira se in teče.

In glava tû odsekana, tam roka,
 Tam kôpa trupel: tû so razmetani
 Na trgu zopet zbrani, nakopičeni:
 Očetje, siní, matere in hčérke,
 Plemenitaši in plebejci prosti,
 Vojaki in duhovniki, vse vzkrižem;
 Obrazi blédi, v njih krvi sledovi,
 Oči mrtvaške, zmršeni lasjé,
 Razmlinčene glavé, potrti udje:
 Vse groza, strah in smrt! Vrvenje čudno!
 Umirajoči še v poslednjih mukah
 Obupno z umorjenci se objeti*
 V krvi potokih vijejo po tleh!
 Povsod ječanje milo, glasni stoki,
 Hropenje smrtno, ohropeli vzdihí;
 Vmes divji krik, zmagalčev vrišč in šum
 In bojne pesmi in barbarsko petje;
 Kónj begajočih bistro rezgetanje,
 Tuljenje čudno psov preplášenih,
 Po ulicah brezumno tekajočih . . .
 Oh, mólči, mólči ljuta pevska Vila!
 Z zasterom črnim mi zakrij prikazen,
 Prizore nečloveške, krí in smrt!
 Propal Oglej je moj, propal na veke,
 Propal vrstnik mogočnega je Rima!
 Zgrmeli v prah so starodavni stolpi,
 Leži razsuto kamenje po tleh!
 Od vseh straníj na desno in na levo
 V visokih stolpih dim valí se k nebu

In na široko ves obzor zagrinja,
Vmes šviga in vrši in zvižga plamen.
Ropôt ožganih padajočih vniž
Prastarih podov, pozlačenih brun,
Preslavnih vrat in miz in stolov zlatih
Obnebjé zakajeno silno stresa;
A skupaj kakor iz vulkanov tlečih
Frččč, šumeč za drugim drug oblak
Nebrojnih isker se dviguje v zrak!

Krví in plena sit napósled Hun
Med razvalinami besneče čete
Že zopet skupaj z bojno trombo zôve,
Odvéde jih drugam, sejat drugod
Z divjaškim srdom strah, pogubo, smrt.
A Oglejčan noben ti več ne sliši
Vojakov šuma, rezgetanja kónj!
Zaklani tam ležé v grmadah groznih,
Ležé palače njih po pustih tleh!
Kje tvoj ponos je, kje sijajni dnevi,
Kje, Akvileja, tvoja moč in slava?...
Oj, nad razpadom tvojim sto in sto
Letèč preide nemih let in praznih.
Med razvalinami vršel bo tožno
V skrivnostnih glasih vetrec osamel.
Kjer zvočne pesmi, govori sloveči
Stresáli so presunjene slušalce,
Sovâ ponočnih bo se čula tožba.
Kjer kdâj kočije zlate so drdrale

In koder svit patricijev bogatih
Šopiril se je šumno, oh, samoten
Na razvalinah, z mahom vprek obraslih,
Sedèč pastir bo pasel tiho čedo!
Po ulicah nekdanjih in po trgih,
Od izprevodov nekdanj mrgolečih,
Pa s plugom ostrim dolge brazde rezal
Pod solncem bo pekočim poljedelec,
In morda glasno klet, če plug gredé
Ob slaven kamen marmornat zadene.
Strmel bo v poznih letih učenjak,
Ki pride sem ostanke starodavne
Izgrobat skrbno iz prstí nekdanje.
Kdo vé, kdo vé? Morda sanjavi pevec,
Priatelj pevske Vile, v poznih urah
Na kapitelji tù sedèč samotni
Pozival bo iz večnosti temin
Nekdanje sence in nekdanje dneve!
In vse vršelo bo v ponočnem miru
In v mesečnem se lesku oživljalo
In vse plesalo bo pred njim okrog!...
A vendar s svitom pozlačene zore
Odbegne mu prikazen ta lažnjiva
In Akvileje več ne bo! Oj, táko
Z gorečim perom v knjigo je usod
Neizpremembno ostra roka božja
Na vekov veke zapisala sodbo!

Udajmo silni volji se, modrica,
In Bógu posvetimo skromni spev;
Čast, slavo Njemu večno svet oznanjaj,
Pred Njim ponižno človek glavo klanjaj!

Črna pika.

Kakó je vse lepó! Priroda krasna
Vse krog in krog razvila je bogato
Zaklade svoje in nebesa jasna
Čez nje z usmevom sipljejo luč zlato.

A glej mi bēde, gledaj mi nevolje!
Gorâ ěe obĉudujem kras in diko,
Ĉe senĉne gaje in ěe bujno polje,
Nakrat zazrem pred okom ĉrno piko!

Kakó je lep in mil moj dol zeleni
S košatim drevjem, z reko mu veliko!
A kaj ves kras njegov pomaga meni?
Ko gledam vanj, zagledam ĉrno piko.

In nebo gledam, zemljo ĉudapolno,
V blesteĉem krasu sliko zrem za sliko.

A kaj, a kaj! okó megleno, bolno
Povsod mi vidi ono črno piko!

Ne more motno ti okó vživati
Krasot, ki kaže lepa jih narava;
Kakó radósti naj udá se zlati,
Če jasna duša ni in ti zdrava?

Zimski večer.

Kaj misliš, kaj, oh matuška zemljica!
Ko mrzel dež vso noč ti bije lica,
In vihra pleše nad teboj snežena,
In srce sapa ti morí ledena?

Zavita vsa si v mrak, kot v plašč mrtvaški;
A krog vse hrup in vrišče in boj orjaški,
Iz nedrij tvojih rójene ti sile
Srdito v te so vse se obrnile.

Iz tihe sobe, temne, osamele
Osupel, plah poslušam boje smeले.
U mali peči plam vrši, praskeče,
A srce v prsih vzbunjeno trepeče.

In črne misli švigajo mi v glavi,
Budé občutki divji se, nezdravi.
A zunaj sile bijejo se hrupno
In njim odziva srce se obupno.

Življenje, ah, življenje naše! ni li
Podobno zunaj tam besnečej sili?...
In premišljujem čudno to življenje,
Ves srd, vse boje, vse njega trpljenje.

In slika, slika bujna domišljija
In za prizorom mi prizor razvija;
A slike žalne vse so, barve temne;
Utis — utis bolesti mi nadzemne!

Jaz mótrim, mislim!... in nad menoj pluje
Obup in mrak!... U peči plam vgasuje;
Iz kotov vstaja in se vzpenja tema
In neprozorna megla me objema.

Gubé se misli, križajo se čudno;
Mračí se vid, okó se sklepa trudno.
Šumí, šumí u noč nevihte jeza
In duh se v nezavednost mi pogreza...

Čitateljem!

Današnja snopiča smo preračunili za tri; a posled tiskarskih zaprek smo izdali le dva. S prihodnjimi snopiči nadomestimo tretjega.

Uredništvo in upravnništvo.

Razun snopičev 1 - 10 „Slovanske knjižnice“ izšli so ti-le:

9. — I. „Osveta“. Češki spisal Dragotin Sabina, poslovenil Radoslav Knaflič. — II. „Stric Martinek“, češki spisala Gabrijela Preissová, poslovenil + Fran Gestrin.
11. 12. 13. in 14. — Odiseja, povest slovenski mladini, prosto po Homerju spisal Andrej Kragelj.
15. — I. „Kjer je ljubezen, tam je Bog“, ruski spisal grof Leo Tolstoj, poslovenil Ad. Pahor. — II. „Rakvar“ Grobovščik, ruski spisal A. S. Puškin, poslovenil J. K.-j. — III. „Božena“, poslovenil iz češčine Rňý.
16. — I. „Turopoljski top“, hrvaški spisal August Šenoa, poslovenil Peter Medvešček. — II. „Dvoboj“, češki spisal Svatopluk Čech, poslovenil J. M. Frankovski.
17. — Izbrani spisi Václava Kosmáka. I. — Poslovenil I. M. Frankovski in Rňý.
18. — Izbrani spisi Václava Kosmáka II. —
19. — „Pošasti“. Česki spisal V. Beneš - Třebizský, poslovenil Z. Ž. Trbojski.
20. 21. 22 in 23. — „Zaobljuba“. Hrvaški spisal Ferd. Becić, poslovenil Pet. Medvešček. — „Štiri dni“, ruski spisal V. M. Garšin.
24. — I. „Čarovnica“, srbski spisal Velja M. Miljković, poslovenil Ivan Sivec. II. „Tri smrti“, pripovedka grofa L. N. Tolstega, poslovenil Podravski.
25. — Narodne pripovedke v Soških planinah, zbral in napisal A. G. I.
26. — I. „Lotarijka“, hrvaški spisal Večeslav Novak. — II. „Izgubljeni sin“. Iz srbskega „Putnika“ l. 1862. — III. „Mrtvaška srajca“. Iz srbsčine po F. Oberkneževiću v „Putniku“ l. 1862. — Vse tri poslovenil Simon Gregorčič ml.
27. — „Preskušnja in rešitev“ ali „Domá najbolje“, češki spisal X. Čekal, poslovenil Simon Gregorčič ml.

28. — Petdesetletnica Simona Gregorčiča. — Drugo izdanje.
29. — Narodne pripovedke v Soških planinah, zbral in napisal A. G. II.
30. — Iz spisov Pavline Pajkove.
31. — Slike iz Prage, — češki spisal E. Herold, poslovenil Jos Faganelj.
32. — I. „Ne bodimo lipov les!“. Češki spisal Fr. Pravda (Vojteh Hlinka), poslovenil Šimon Pomolov. — II. „Blazni goslar“, češki spisal Josip Kajetan Tyl, poslovenil A. Petrič.
33. — „Gardist“, češki spisal Alojzij Jirásek, posl. A. Benkovič.
- *34. — I. „Abla“. — II. „O nepravem času“, spisala Milena Mrazović, poslovenila Minka V—č. — III. „Iz sela“, spisal Ksaver-Sándor Gjalski, poslovenil Kosec.
35. — „Gorjupa naša kupa“, poljski spisal Lucijan Tatomir („Labawa“), poslovenil S. Tugomil. — „Kazančiči“. Povest iz življenja Bošnjakov. Hrvatski spisal Ivan Lepušić, poslovenil Ivan Čestimir.
36. — „V gradu in pod gradom“, češki spisala Božena Nemčeva. Poslovenil Petrovič.
37. — „Godčevska Lizika“. Pripovedka. Češki spisal Vítězslav Hálek. Posl. Anonym. — „Olga Žilinska“. Slika iz berbe Slovakov za svoj narodni obstanek. Spisal Jan Janča. Poslovenil Pohorski.
38. in 39. — „Izbrane pesmi“. Zložil Anton Funtek.
40. — „Materin blagoslov“. Igra v treh dejanjih. Spisal Anton Klodič-Sabladoski.
41. — „Posavček“. Slika iz življenja v polpretekli dobi. Spisal Anton Sušnik.
- 42-43. — I. „Smodin“. Povest. Spisal Dobrávec. — II. „Za negotovimi težnjami“. Vaška povest. Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinská, poslovenil Anonym.
- 44-45. — Poezije. Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan. II.
46. — „Ikonija“. vezirjeva mati. Srbski spisa. Čeda Mijatović. — Poslovenil Podravski.
47. — „Narodne pripovedke v Soških planinah“. III. — Iz zbirke Jos. Kende in A. G.
- 48-49. — Poezije. Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan. I.
- 50-51. — „Preko morja“. Hrvatski spisal Evgenij Kumičić. Poslovenil A. Z. Lovanski.
- 52-53-54. — „Zbrani spisi“. III. knjiga. Spisal Josip Pagliaruzzi-Krilan.
- 55-56. — „Kapitanova hči“. Ruski spisal A. S. Puškin. Poslovenil Semen Semenovič.
- 57-58-59. — Povesti s potovanja. Spisala Ana Řehaková. Poslovenila A. Dermota in J. Kunšič. Korotanske povesti. Spisala Gabrijela Freissová. Poslovenil Dermota.
- 60-61. — Poezije. Zložil Zamejski.

